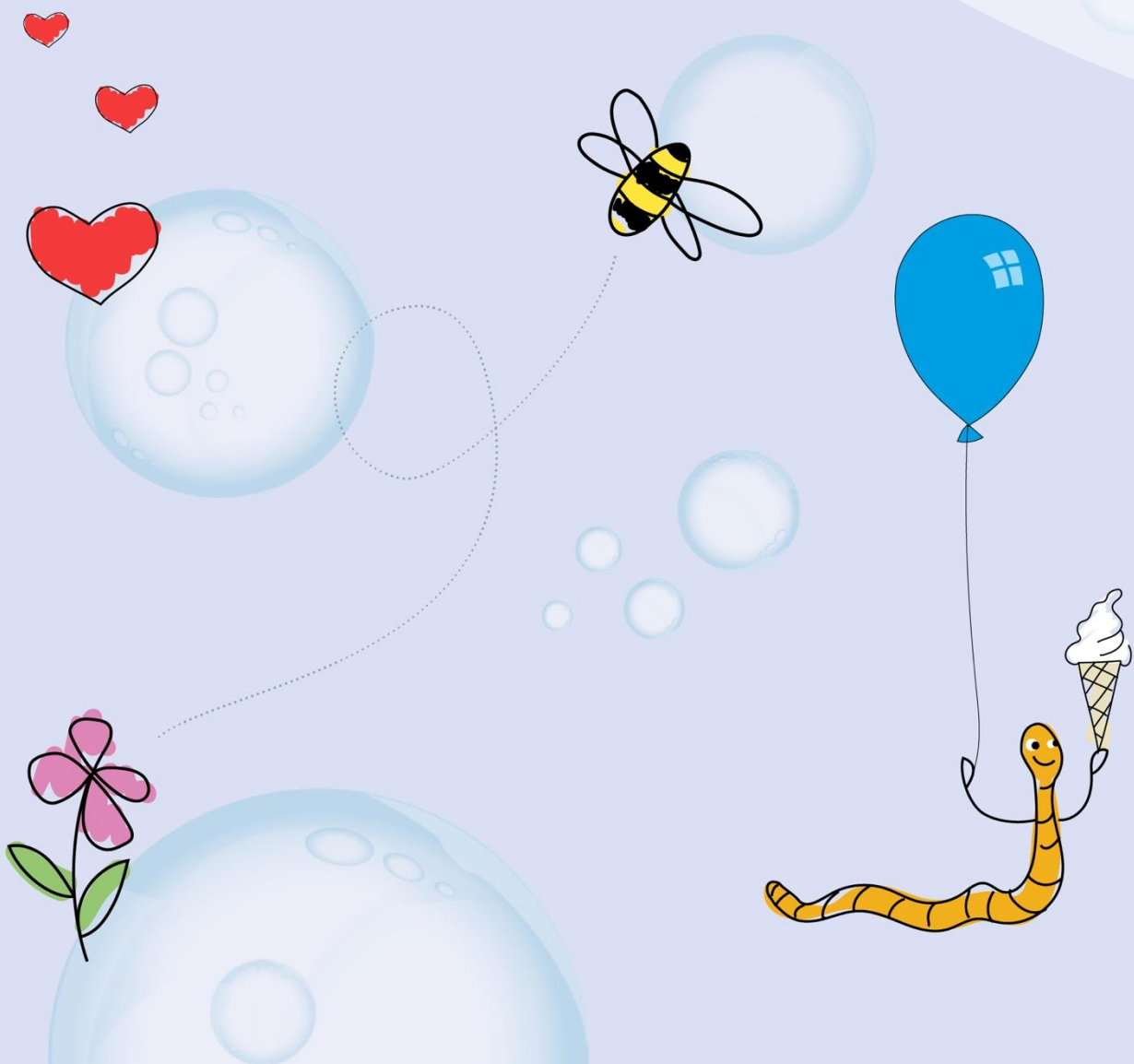

Evaluering af Jeg er, Jeg har, Jeg kan

Oktober 2017

Evaluering af

”Jeg er, Jeg har, Jeg kan”

Udarbejdet af Oxford Research

Oktober 2017

Kontakt

Tobias Bühring, tbu@oxfordresearch.dk

Om Oxford Research

Knowledge for a better society

Oxford Research er en specialiseret videnvirksomhed med fokus på velfærdsområderne og erhvervs- og regionaludvikling.

Oxford Research gennemfører skræddersyede analyser, implementeringsevalueringer og effektevalueringer for offentlige myndigheder, fonde og organisationer i civilsamfundet. Vi rådgiver også om strategiudvikling, faciliterer udviklingsprocesser og formidler vores viden på undervisningsforløb og seminarer. Vi kombinerer akademisk fordybelse, strategisk forståelse og god kommunikation – på den måde skaber vi anvendelsesorienteret viden, der kan gøre en forskel.

Oxford Research er grundlagt i 1995 og har selskaber i Danmark, Norge, Sverige og Finland. Oxford Research er en del af Oxford Gruppen.

Oxford Research A/S
Falkoner Alle 20, 4.
2000 Frederiksberg C
Danmark
(+45) 33 69 13 69
office@oxfordresearch.dk
www.oxfordresearch.dk

Indhold

1.	Indledning	1
1.1	Om Familieoplevelsesklubberne	2
1.2	Overordnet evalueringsdesign	2
1.3	Ændringer i evalueringsdesignet	5
1.4	Evalueringens datagrundlag	6
1.5	Rapportens opbygning	7
2.	Familieoplevelsesklubbernes aktiviteter	8
2.1	Klubbernes ture	8
2.2	Målgruppen	9
2.3	Familiernes engagement og tilfredshed	9
2.3.1	Forældrenes deltagelse i aktiviteterne	14
3.	De frivilliges brug af Red Barnets metoder	15
3.1.1	Organisering af de frivilliges arbejde	15
3.1.2	Relationsarbejdet med familierne	15
3.1.3	Brug af Red Barnets manualer	16
3.1.4	Brug af principperne; Sjovt, trygt og inkluderende	17
3.1.5	Implementering i nye klubber	18
4.	Familiernes udbytte	19
4.1	Selvtillid og trivsel (Jeg er)	20
4.2	Positive relationer (Jeg har)	23
4.2.1	Samvær med egen familie	25
4.2.2	Netværksdannelse	25
4.2.3	Relation til frivillige	27
4.3	Sociale kompetencer (Jeg kan)	27
5.	Sammendrag	30
5.1	Implementering	30
5.2	Familiernes udbytte	31
5.3	Perspektiver	32
5.3.1	Implementeringen	32
5.3.2	Evalueringen	33
6.	Metode og datagrundlag	34
6.1	Kvantitativ dataindsamling	34
6.1.1	Udvikling og indhold	34
6.1.2	Gennemførelse	35
6.2	Casestudier	35
6.2.1	Observationsstudier	36
6.2.2	Kvalitative interview med udvalgte børn og forældre	36
6.2.3	Fokusgruppeinterview med frivillige	36
6.3	Øvrige interview	37

1. Indledning

Red Barnet har arbejdet med resiliens (modstandskraft) hos børn og familier i kriseområder i en længere årrække. De erfaringer, Red Barnet har med resiliensskabende indsatser i internationale kriseområder, er forsøgt oversat og omsat til Red Barnets frivillige sociale indsats i regi af Red Barnets familieoplevelsesklubber. I 2014 søsatte Red Barnet således indsatsen ”Jeg er, Jeg har, Jeg kan” i seks familieoplevelsesklubber. Fra projektets start har Oxford Research været tilknyttet som evaluator. Nærværende rapport indeholder resultaterne af den løbende evaluering af indsatsen.

Om resiliens

Begrebet resiliens stammer fra det latinske ord *resiliare*, der betyder at springe tilbage – som når en bold rammer en mur og springer tilbage fra den. Resiliens beskriver børn og voksnes evne og vilje til at komme igennem udfordringer og vanskelige livsomstændigheder samt at udvikle sig sundt og klare sig på trods af svære vilkår eller belastende hændelser.

Resiliens er evnen til at navigere igennem modgang med psykologiske, sociale, kulturelle og fysiske ressourcer, som understøtter trivsel. Resiliens handler også om at kunne forhandle sig til ressourcerne på en meningsfuld måde både i fællesskab og individuelt. Resiliens er ikke medfødt, men er noget, der kan læres og tilegnes gennem opvæksten. Det indebærer bl.a., at man har mulighed for at:

- Være sammen med mennesker, der giver én støtte og omsorg
- Deltage i aktiviteter, som styrker ens oplevelse af succes og glæder
- Få anerkendelse, når man har brug for det, så det styrker ens selvtillid og tro på, at man kan nå de mål, man har sat sig.

Den bedste måde for børn at tilegne sig resilient adfærd på er ved at deltage aktivt i resiliensfremmende fællesskaber. Aktivitetsforløbene i denne manual kan udgøre et sådant fællesskab, da der arbejdes med strukturerede aktiviteter og lege, som kan styrke deltagerne i at udvikle deres empati og sociale kompetencer, styrke relationen i familien samt styrke fællesskabet på tværs af børn og forældre

Kilde: Familielejrmanual – Red Barnet

Den resiliensskabende indsats består af de rammer, familieoplevelsesklubben udgør, samt den indsats, der leveres af de frivillige i de familieoplevelsesklubber, der indgår i forsøget. Det resiliensskabende kan ikke reduceres til specifikke handlinger fra de frivilliges side, men udgøres af hele miljøet omkring familierne samt de frivilliges tilgang til familierne.

De frivillige gennemgår en uddannelse i de metoder, Red Barnet har udviklet, og skal herefter bruge metoderne på målgruppen, som er udsatte familier. Metoderne omfatter foruden en række konkrete lege også et værdisæt om, at familierne skal være aktive deltagere i familieoplevelsesklubbernes aktiviteter. Det betyder for eksempel, at børn og voksne skal lave mad sammen eller løse andre opgaver sammen som familie.

Dette værdisæt ligger i tråd med familieoplevelsesklubbernes generelle tilgang til familierne, og nogle steder kan det derfor være svært at skelne indsatsen fra den ”normale” tilgang i familieoplevelsesklubberne.

1.1 OM FAMILIEOPLEVELSESKLUBBERNE

Der har som udgangspunkt været seks familieoplevelsesklubber i forsøget. De seks klubber er:

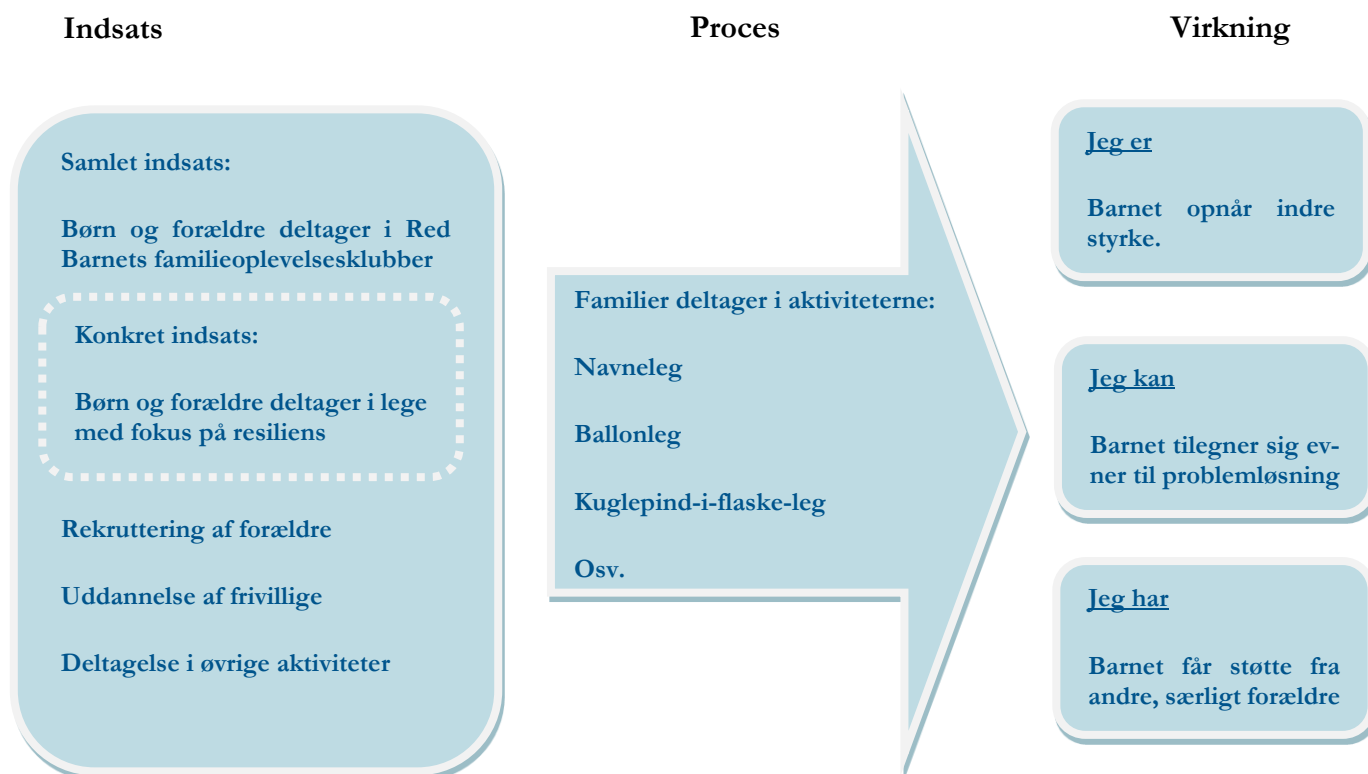
- Aarhus
- Maribo
- Middelfart
- Odense
- Slagelse
- Viborg

Familieoplevelsesklubbernes aktiviteter beskrives i afsnit 2.

1.2 OVERORDNET EVALUERINGSDESIGN

Evalueringens design tager afsæt i den forandringsteori for projektet, som Red Barnet har udarbejdet. Forandringsteorien illustrerer de overordnede antagelser om sammenhængen mellem indsats, resultater og virkninger, som udgør baggrunden for projektet. Med afsæt i projektets forandringsteori har Oxford Research i samarbejde med Red Barnet opstillet en forandringsteori for evalueringen. Forandringsteorien er udgangspunkt for at gennemføre en virkningsevaluering.

Figur 1: Evalueringens forandringsteori

Forandringsteorien er opstillet på baggrund af tidligere erfaringer med Red Barnets frivillige sociale indsatser samt resiliensforskning. Ved at have datanedslag på såvel indsats, aktivitet og kortsigtet virkning kan den langsigtede virkning af indsatsen estimeres.

Til måling af den kortsigtede virkning på målgruppen er der opstillet en række indikatorer, som har været gennemgående i såvel den kvantitative som den kvalitative dataindsamling. Indikatorerne er opstillet i tabel 1 og 2 nedenfor.

Tabel 1: Indikatorer på indsats		
Indsats	Indikatorer	Eksempler på spørgsmål
Samlet indsats	Deltagelse i aktiviteter Anciennitet i projektet Uddannelse af frivillige Netværk inden for familieoplevelsesklubben Deltagelse med/uden forældre	Hvor tit kommer du i familieoplevelsesklubben? Hvilke aktiviteter har du deltaget i? Leger du også med de andre børn, når I ikke er sammen med familieoplevelsesklubben?
Konkret indsats	Deltagelse i lege De frivilliges engagement og indsats Forældres deltagelse og engagement Barnets koncentration og engagement	Hvilke lege har du været med til? Kan du godt lide de lege, I leger? Er dine forældre med til legene?

Tabel 2: Indikatorer på virkning		
Resultat	Indikatorer	Eksempler på spørgsmål
Jeg er	<p>Barnet får højere selvværd</p> <p>Barnet har en bedre psykisk sundhedstilstand</p> <p>Barnet opnår emotionelle kompetencer</p>	<p>Er du glad for eller ked af at gå i skole?</p> <p>Jeg gør de ting færdige jeg begynder på. Jeg er god til at koncentrere mig.</p> <p>Jeg er bange for mange ting. Jeg er nem at forskrække</p> <p>Jeg er tit ked af det</p>
Jeg kan	<p>Barnet opnår sociale kompetencer</p> <p>Barnet tilegner sig evner til problemløsning</p> <p>Barnet har tillid til andre børn og voksne</p>	<p>Synes du det er nemt eller svært at få nye venner?</p> <p>Går du til noget i din fritid?</p> <p>Hvordan har du det med at dele med andre børn (slik, legetøj, blyanter)</p> <p>Er andre børn til at stole på?</p> <p>Er voksne til at stole på?</p>
Jeg har	<p>Forældre opnår viden om børns rettigheder</p> <p>Forældre har redskaber til aktivt at kunne understøtte børns trivsel og udvikling</p> <p>Barnet får støtte og er klar til at modtage støtte</p>	<p>Hjælper dine forældre dig med lektier, hvis du spørger dem.</p> <p>Har du mindst en ven</p> <p>Har du leget med din far/mor inden for de sidste to uger?</p> <p>Har du leget med andre voksne inden for de sidste to uger?</p> <p>Har du leget med nogle børn inden for den sidste uge?</p>

For at gennemføre en virkningsevaluering, der kan estimere virkningen af indsatsen og identificere hvilke mekanismer, der frembringer den ønskede virkning, kræves der solide data til at afdække den opstillede forandringsteori. Dette har vist sig sværere end forventet, da evalueringen blev designet, hvilket har givet anledning til løbende ændringer i evalueringsdesignet.

1.3 ÆNDRINGER I EVALUERINGSDESIGNET

Evalueringsdesignet er blevet udviklet løbende i tråd med implementering af ”Jeg er, Jeg har, Jeg kan”. Det viste sig i løbet af perioden, at den kvantitative dataindsamling var sværere at gennemføre end forventet. Derfor er der tilføjet midler til den kvalitative dataindsamling, så de involverede klubber alle er afdækket kvalitativt, samt for nogens vedkommende kvantitativt.

Hvor evalueringens udgangspunkt var en virkningsevaluering med fokus på virkningen af indsatsen for den enkelte familie, er evalueringens fokus i højere grad drejet over mod, hvilke faktorer der understøtter en god implementering af indsatsen, samt hvordan indsatsen fremadrettet kan justeres overfor såvel de frivillige som familierne i målgruppen. Endelig har evalueringen som følge af udfordringerne med at gennemføre evalueringen som planlagt også et fokus på, hvordan der fremadrettet kan måles og evalueres på familiernes udbytte af at deltage i indsatsen.

Evalueringens resultater vil primært forholde sig til implementering og virkning af indsatsen ”Jeg er, jeg har, jeg kan”. Der vil dog også være analyser, der løfter sig op over selve indsatsen og forholder sig til familieoplevelsesklubberne og frivillig-målgruppe-relationen mere generelt. Disse analyser inddrages for at give et fuldt billede af implementeringen af projektet, samt den kontekst implementeringen udfolder sig i.

1.4 EVALUERINGS DATAGRUNDLAG

Projektet har udviklet sig undervejs i perioden, og det er ikke alle dele af projektbeskrivelsen, det er lykkedes at komme i mål med. Det har gjort det nødvendigt at ændre i evalueringsdesignet undervejs, og det har også haft betydning for, hvilke data der er indsamlet til evalueringen. Datagrundlaget består af såvel kvantitative som kvalitative kilder, som samlet skal belyse den løbende implementering af ”Jeg er, Jeg har, Jeg kan”. Datagrundlaget er præsenteret i tabel 3 herunder. I afsnit 6 er en uddybende beskrivelse af de anvendte metoder.

Tabel 3: Evalueringens datagrundlag

Metode	Kilde	Antal
Løbende spørgeskemaundersøgelse	Børn og voksne i familieoplevelsesklubberne	94 besvarelser fra børn 94 besvarelser fra voksne
Spørgeskema, ferielejre	Børn og voksne på ferielejre	27 besvarelser fra børn 23 besvarelser fra voksne
Deltagerobservation og in situ interview med familier	Familieoplevelsesklubberne i Mariibo, Randers, Middelfart, Viborg og Frederikshavn	5
Deltagerobservation	Frivilligdag i Gl. Bryderup	1
Fokusgruppeinterview	Frivillige i familieoplevelsesklubberne	5
Personlige interview	Aktivitetsledere	5
Telefoninterview om principperne sjovt, trygt og inkluderende	Aktivitetsledere	2
Telefoninterview om evalueringspraksis	Aktivitetsledere	2

Datagrundlaget består, som det ses i tabellen ovenfor, af en lang række forskellige datakilder. De kvalitative kilder har en høj grad af validitet og tegner et fyldestgørende billede af de aktiviteter, der gennemføres i klubberne, samt de frivilliges og familiernes egen vurdering af familiernes udbytte.

De kvantitative kilder står på et lidt mindre validt grundlag, da familiernes besvarelser af spørgeskemaerne har været sporadisk. Af de planlagte seks datanedslag på den løbende spørgeskemaundersøgelse har kun én af klubberne svaret fyldestgørende på fire af de seks målinger, mens det for de øvrige klubber ikke er muligt at sammensætte en tidsserie.

For at styrke det kvantitative datagrundlag er der gennemført progressionsmålinger på deltagerne på to ferielejre. Dette data tegner et godt billede af de to lejre, men da datagrundlaget består af en meget lille population, kan der ikke drages generelle konklusioner ud fra data.

Det kvantitative data skal i denne rapport læses som et billede på, hvordan familierne, der har svaret på spørgeskemaerne, har vurderet deres eget udbytte. Datagrundlaget tillader ikke, at der drages generelle konklusioner. Det betyder dog ikke, at resultaterne ikke er betydelige, for de viser, hvilke muligheder familieoplevelsesklubberne har for at påvirke familierne.

I evalueringen vil alle datakilder blive brugt i en mixed methods-analyse, hvor de enkelte kilder og de enkelte metoder trianguleres, så den samlede vurdering af familieoplevelsesklubbernes implementering af ”Jeg er, Jeg har, Jeg kan” hviler på et solidt datagrundlag.

1.5 RAPPORTENS OPBYGNING

Rapportens struktur følger logikken i evalueringens forandringsteori. Først beskrives de aktiviteter, familieoplevelsesklubberne afholder. I afsnittet vil der være konkrete eksempler fra de aktiviteter, evaluatoren har observeret. I det følgende afsnit beskrives de frivilliges arbejde med familieoplevelsesklubberne herunder deres brug af konceptet ”Jeg er, Jeg har, Jeg kan”. Herefter følger et afsnit om familiernes udbytte af at deltage i aktiviteterne. Dette afsnit vil være baseret på såvel kvantitative data som forskellige kvalitative data.

I sammendraget vil der være fokus på sammenhængen mellem de frivilliges indsats, de afholdte aktiviteter og familiernes udbytte.

2. Familieoplevelsesklubbernes aktiviteter

Red Barnet har familieoplevelsesklubber rundt omkring i landet. I 2016 var der i alt 66 klubber. Af disse har seks klubber deltaget i projektet ”Jeg er, Jeg har, Jeg kan”. De seks klubber er: Aarhus, Maribo, Middelfart, Odense, Slagelse, Viborg. De seks klubber er organiseret ligesom de øvrige familieoplevelsesklubber, og deres aktiviteter ligner i grove træk de aktiviteter, de øvrige klubber har. Det vil sige, at klubberne afholder aktiviteter for målgruppen (ture) cirka en gang om måneden.

2.1 KLUBBERNES TURE

Klubbernes ture tilrettelægges af klubberne selv. Det er de frivillige, der udvælger, planlægger og tilrettelægger turene. Det sker ud fra, hvor de deltagende familier kan være sammen som familier og ikke mindst ud fra familiernes egne forslag og ønsker.

I oplevelsesklubben i Maribo har de en bog, hvor familierne kan skrive forslag og ønsker til fremtidige ture eller indhold på turene. Bogen bliver brugt, når de frivillige planlægger aktiviteterne i klubben.

I klubberne planlægges aktiviteterne af de frivillige, typisk for et halvt år. Forud for de enkelte ture mødes de frivillige og laver en drejebog, som kan være mere eller mindre detaljeret. Nogle steder har hver enkelt frivillig en specifik rolle, mens uddelegeringen af opgaver er mindre detaljeret andre steder.

Fast for alle klubberne er, at de leger både en goddag-leg og en farvel-leg fra legemmanualen. Hvilke lege og aktiviteter, der ellers bliver afholdt, er forskelligt fra klub til klub og fra gang til gang.

Nogle af klubberne har mulighed for at anvende faste lokaler. Det gælder for eksempel i Middelfart, hvor man låner lokaler på en skole i weekenden. Fælles for klubberne er dog, at turene og aktiviteterne foregår i forskellige rammer. Det vægtes således, at familierne skal opleve noget sammen. I de seneste par år har klubberne eksempelvis været på skøjtetur, i svømmehallen, ude i naturen, i en skovbørnehave, i en sports-hal, på en skole med mulighed for sport og fælles madlavning og i Legoland. Rammerne om aktiviteterne i klubberne er således meget forskellige fra gang til gang, men de frivilliges tilgang og målet for familiernes deltagelse er gennemgående.

Eksempel på goddag-leg

Da familierne er ankommet, byder Mia velkommen og fortæller om dagens program. Herefter går vi lidt væk fra skøjtebanen for at lege goddag-leg. Vi leger navneleg med bold.

Alle børn og voksne er med. Der er dog kun én voksen, der er mødt frem. Børnene kender ikke alle sammen hinanden. Der er god stemning, og alle køber ind på legen og gør det så godt, de kan. Vi leger i tre runder, hvor sværhedsgraden stiger, da man skal kunne huske, hvem man har kastet til tidligere, og hvem der endnu ikke har haft bolden.

2.2 MÅLGRUPPEN

Målgruppen for familieoplevelsesklubberne er udsatte familier med børn på 5-12 år og eventuelt deres mindre/større søskende. Det er en meget bred definition og betyder, at familierne i klubberne spænder meget vidt både i forhold til hvor udsatte de er, og hvad der gør dem udsatte. I familieoplevelsesklubben i Viborg er det hovedsageligt flygtningefamilier, der er i klubben, mens det andre steder er familier med misbrug og forskellige diagnoser. Det er gratis for familier og frivillige at være medlem af klubben og deltage i aktiviteterne. Målgruppen er familier i udsatte positioner, der har glæde af at mødes med ligesindede til socialt samvær og udflugter omkring en gang om måneden. Forældre og børn skal have mod på og lyst til at være medlem af familieoplevelsesklubben samt lyst til at knytte relationer til og indgå i det sociale fællesskab med ligesindede voksne og børn. Derudover forventes det også, at familierne deltager i over halvdelen af aktiviteterne. Der er internt i klubberne stor forskel på, hvor velfungerende de deltagende familier er. Denne problemstilling behandles nærmere i afsnit 3.1.2 om de frivilliges relation til familierne.

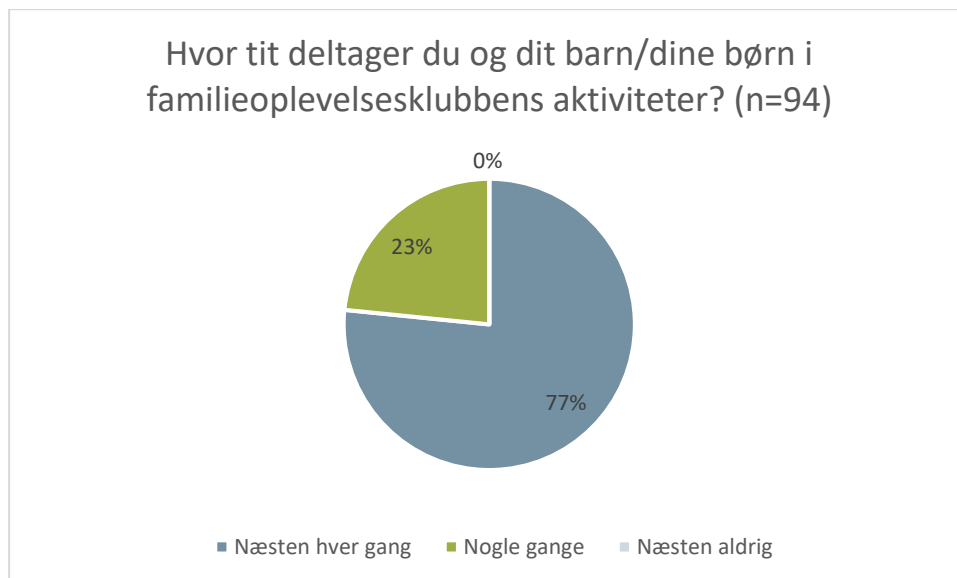
Det giver en naturlig udfordring for de frivillige, at hver familie er forskellig, og det kræver et overskud at finde den rigtige tilgang til hver enkelt familie, samtidig med at der stilles fælles krav til familierne. Der er også eksempler på familier, der er for svage til at deltage, og som ifølge de frivillige burde få mere intensiv professionel hjælp, da de er for tunge at håndtere i en frivillig ramme.

2.3 FAMILIERNES ENGAGEMENT OG TILFREDSHED

Forældrenes deltagelse og tilfredshed er målt gennem en spørgeskemaundersøgelse, der har været åben i hele evalueringsperioden. Målet har været at få spørgeskemabesvarelser fra alle familier hvert halve år. Svarprocenten ved de enkelte målinger har varieret betydeligt, og kun i en enkel klub har forældrene svaret gentagende gange. De følgende figurer viser forældrenes engagement målt på tværs af de fire klubber og på tværs af de i alt seks måletidspunkter fra første halvår 2015 til andet halvår 2017.

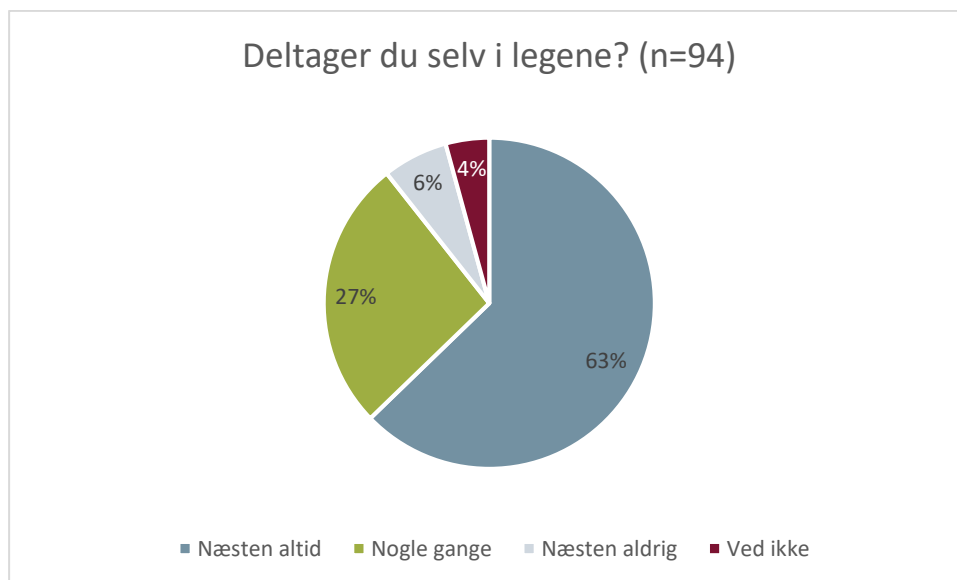
Familierne deltager efter eget udsagn i de fleste af familieoplevelsesklubbernes ture. Dette resultat skal tages med et gran salt, da de familier, der har svaret på spørgeskemaerne, er nogle af de familier, der deltager stabilt i familieoplevelsesklubberne. På alle de fire observationer evaluator har foretaget, har der været afbud fra flere familier.

Figur 2: Familiernes deltagelse

En ting er, hvor ofte familierne deltager, noget andet er, hvordan forældrene deltager i familieoplevelsesklubbens aktiviteter. Figur 3 herunder viser, at forældrene deltager i de lege, der bliver leget i forskelligt omfang. Omkring to tredjedele deltager næsten altid, mens den sidste tredjedel deltager i mindre omfang.

Figur 3: Forældrenes deltagelse i legene

Klubberne har som målsætning, at børn og forældre skal lære at lege sammen. Det er derfor målet, at alle forældre deltager i legene. Klubberne lægger dog samtidig vægt på ikke at presse forældrene ud i

situationer, de ikke føler sig trygge i. Det ligger i forlængelse af principperne sjovt, trygt og inkluderende, som foreskriver, at de frivillige skal opfordre til deltagelse og invitere, men ikke tvinge.

Forældrene har også besvaret en række spørgsmål om deres oplevelse af og tilfredshed med familieoplevelsesklubben. Resultaterne viser, at forældrene generelt har et meget positivt syn på deres deltagelse i familieoplevelsesklubben

Forældrene vurderer særligt, at deres børn er meget glade for at deltage i aktiviteterne, mens der er færre, der synes, at de lege, der leges, er sjove for forældrene selv. Det er også kun lidt mere end halvdelen af forældrene, der næsten altid oplever, at de har fået idéer til, hvordan de kan støtte deres barn. Det skal dog samtidig bemærkes, at det kun er 4 % af forældrene, der svarer, at de næsten aldrig får idéer til, hvordan de kan støtte deres barn.

At 92 % af forældrene synes, det næsten altid er rart at komme i familieoplevelsesklubberne, er et godt udgangspunkt for fastholdelsen af forældre og for arbejdet med at støtte familierne og skabe resiliens hos børnene.

Hvor ofte oplever du de følgende ting, når du/I er i familie-oplevelsesklubben? (n=94)	Næsten altid	Nogle gange	Næsten aldrig	Ved ikke
De lege, vi leger i familie-oplevelsesklubben, er sjove for børnene	87%	11%	0%	2%
De lege, vi leger i familie-oplevelsesklubben, er sjove for mig	52%	34%	3%	11%
Det er let for mig at få indflydelse på aktiviteterne i familie-oplevelsesklubben	57%	24%	4%	15%
Det er rart at komme i familie-oplevelsesklubben	92%	5%	0%	2%
Jeg oplever, at mit barn synes det er rart (kan lide) at komme i familie-oplevelsesklubben	91%	4%	0%	4%
I familie-oplevelsesklubben har jeg fået idéer til, hvordan jeg kan støtte mit barn	57%	25%	4%	14%
Der er voksne i familie-oplevelsesklubben, jeg kan tale med om f.eks. opdragelse og andre vigtige ting vedrørende mit barn	80%	12%	2%	6%

I det kvalitative data er der også meget positive vurderinger af familieoplevelsesklubberne. Forældrene lægger vægt på de gode oplevelser samt at få et frirum fra hverdagen. En mor forklarer:

Det er rigtig godt, fordi man rent faktisk får gjort noget sammen med drengene. Vi har ofte planer og gode idéer til at lave noget sammen, men vi får ikke gjort det. Når der er noget med familieoplevelsesklubben får vi fingeren ud. Klubben fylder ikke så meget i hverdagen, men vi er meget glade for at komme der og vil gerne blive ved. (Forældre, Maribo)

Forældrene på to ferielejre i sommeren 2016 har svaret på en række lignende spørgsmål. Svorskalaen er lidt anderledes, men det ændrer ikke på, at resultaterne er mindre gode end i familieoplevelsesklubben. Det indikerer, at det kontinuerlige arbejde i familieoplevelsesklubben virker bedre end en kort, men intensiv indsats på ferielejrene. Med det sagt, skal det dog bemærkes, at størstedelen af forældrene på ferielejren også er positive.

I hvor høj grad har du oplevet følgende på ferielejren? (n=23)	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke
De lege/aktiviteter, vi laver, er sjove for børnene	61%	35%	4%	0%	0%
De lege/aktiviteter, vi laver, er sjove for mig	13%	70%	17%	0%	0%
Det er let for mig at få indflydelse på aktiviteterne i lejren	30%	30%	22%	9%	9%
På lejren har jeg oplevet noget, jeg ikke har prøvet før	13%	35%	13%	39%	0%
På lejren har jeg fået idéer til, hvordan jeg kan støtte mit barn	13%	17%	26%	30%	13%
På lejren har jeg fået inspiration til nye ting, jeg kan lave med mit barn	17%	39%	26%	13%	4%
På lejren har jeg set nye sider af mit barn	13%	26%	39%	22%	0%
Der er en på lejren, jeg kan tale med om f.eks. opdragelse og andre vigtige ting vedrørende mit barn	30%	26%	17%	9%	17%

Forældrene i familieoplevelsesklubberne har også besvaret en række spørgsmål om de frivillige i familieoplevelsesklubberne. Som tabellen herunder viser, synes forældrene, at de frivillige er engagerede og interesserede. Størstedelen af forældrene svarer også, at de frivillige hjælper med at få forældrene til at deltage i de lege, der leges i klubberne. Her er der dog rum til forbedring, da en fjerdedel af forældrene svarer, at det kun er nogle gange, at de frivillige hjælper med at få forældrene med i legene. Dette resultat ligger i tråd med ovenstående resultat, der viser, at kun to ud af tre forældre altid deltager i legene.

Hvor ofte oplever du de følgende ting, når du/I er i familieoplevelsesklubben? (n=94)	Næsten altid	Nogle gange	Næsten aldrig	Ved ikke
De frivillige interesserer sig for mig og mit barn	92%	6%	0%	1%
De frivillige er engageret i de lege, vi leger	91%	5%	0%	3%
De frivillige hjælper med at få børnene til at engagere sig i legene	88%	9%	0%	3%
De frivillige hjælper med at få forældrene til at deltage i legene	71%	25%	0%	4%

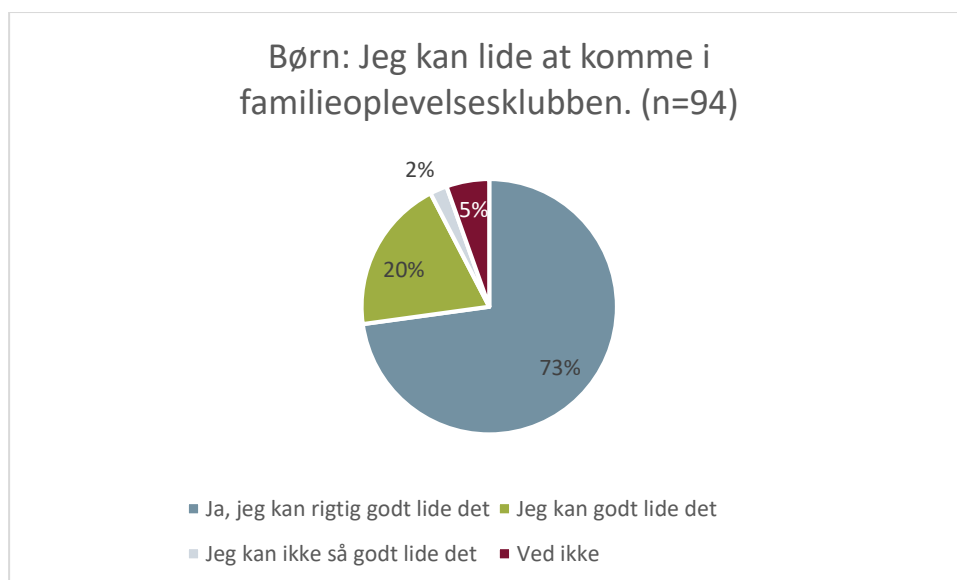

Det samme mønster tegner sig i besvarelserne fra de forældre, der har deltaget i ferielejre

I hvor høj grad har du oplevet følgende på ferielejren? (n=23)	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke
De frivillige interesserer sig for mig og mit barn	78%	22%	0%	0%	0%
De frivillige er engageret i de lege, vi leger	91%	9%	0%	0%	0%
De frivillige hjælper med at få børnene til at engagere sig i legene	70%	30%	0%	0%	0%
De frivillige hjælper med at få forældrene til at deltage i legene	30%	52%	13%	4%	0%

I de kvalitative kilder lægger forældrene meget vægt på, at familieoplevelsesklubben er et frirum fra hverdagen og ikke mindst, at børnene godt kan lide det. Forældrene nævner ikke nogen af målsætningerne for ”Jeg er, Jeg har, Jeg kan” eksplicit, men betoner samværet og det at få oplevelser. En af målsætningerne er, at de skal få inspiration til nye lege og blive bedre til at lege med deres børn. Dette aspekt nævner de ikke selv, men i evaluators observationer er der flere eksempler på, at børn og voksne leger sammen til stor glæde for særligt børnene.

Børnene i familieoplevelsesklubberne har svaret på, om de godt kan lide at komme i familieoplevelsesklubben. Tre ud af fire svarer, at de rigtig godt kan lide det, mens hver femte svarer, at de godt kan lide det.

2.3.1 Forældrenes deltagelse i aktiviteterne

Som figur 3 i afsnittet ovenfor viser, er det en udfordring for klubberne at få alle forældre engageret i de lege, der leges i klubberne. Ifølge de frivillige er problematikken ofte, at forældrene ikke tager voksenrollen på sig. Forældrene kan ikke tilsidesætte deres egne behov for at opfylde børnenes behov. Forældrene oplever ligesom børnene, at familieoplevelsesklubben er et frirum. Det tolker nogen af forældrene som, at de ikke skal være aktive med deres børn, men i stedet har rum til at slappe af.

Vi oplever enkelte gange, at forældrene prøver at undgå at deltage i aktiviteterne – men vi prøver at få dem til at deltage. Jeg var chokeret over en tur på Knuthenborg, hvor jeg spurgte en forælder, om hendes barn ikke skulle have noget mad. Hun svarede bare, ”Jeg er på udflugt...”

Forældrenes tilgang er naturligvis en udfordring for de frivillige. Dette behandles nærmere i afsnit 3.1.2 om de frivillige relationsarbejde med familierne.

3. De frivilliges brug af Red Barnets metoder

I dette afsnit præsenteres evalueringens analyser og resultater vedrørende de frivilliges indsats over for målgruppen. Afsnittet behandler implementeringen af metoderne i projektet ”Jeg er, Jeg har, Jeg kan”. Implementeringen analyseres med inddragelse af den kontekst, metoderne skal fungere i.

3.1.1 Organisering af de frivilliges arbejde

På tværs af klubberne har det været et problem at rekruttere og især fastholde en tilpas stor gruppe af frivillige. Nogle klubber har knækket nakken på det, andre har måtte gå på kompromis med brugen af Red Barnets metoder. En aktivitetsleder sætter ord på problemstillingen:

Vi er ikke nok frivillige til at sikre fx trygheden. Denne skabes bl.a. gennem genkendelighed, hvilket kræver, at de frivillige kommer regelmæssigt, og at der er nok frivillige til at tage snakken med deltagerne (de vil meget gerne fortælle om deres liv). Lige nu er vi lidt for få frivillige til at få det hele til at køre perfekt.

Aktiviteterne i den enkelte klub planlægges af de frivillige, typisk et halvt år frem i tiden. Frivilligrupperne er meget afhængige af nogle få meget ressourcestærke frivillige.

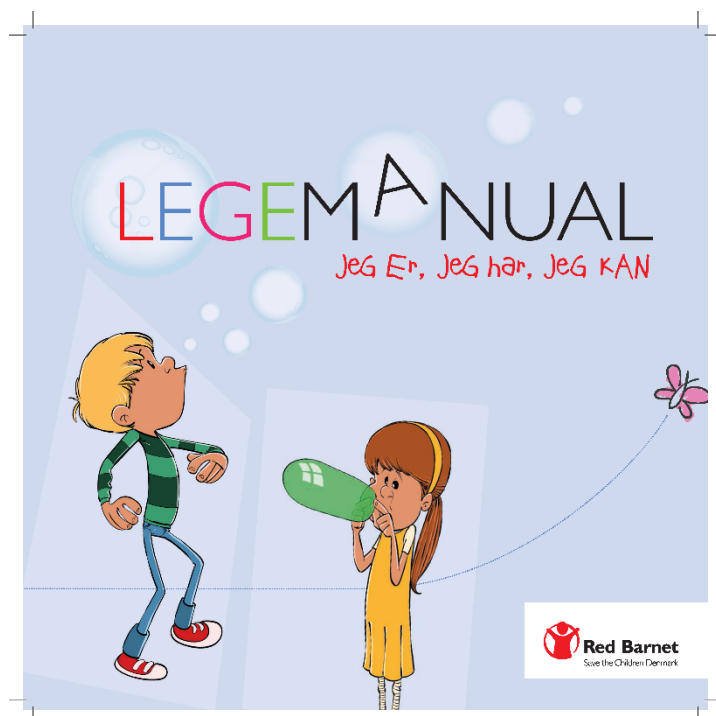
3.1.2 Relationsarbejdet med familierne

En stor del af de frivilliges arbejde er at skabe en tillidsfuld relation til familierne. Gode relationer er en forudsætning for at få familierne til at deltage i aktiviteter, der kan styrke deres resiliens. De frivillige er i egne øjne ikke forandringsagenter, der aktivt skal ændre familierne. De beskriver i højere grad sig selv, som dem der skal skabe nogle positive rammer, hvor familierne kan udvikle sig.

Vi skal også finde ud af, hvad vores opgaver er. Vi skal give en dem oplevelse som familie, skabe relationer, ikke stille spørgsmålstejn ved deres familiemonstre. Vi skal ikke gå ind direkte, men vise dem, hvordan det så skal gøres. Hvis man råber gennem rummet, så næste gang går man selv hen og taler. Vi er de gode forbilleder for dem. Vi skal ikke gå ind og tage den dialog med dem, det er ikke vores egentlige opgave. Hvis vi ser noget, der overskrider børns grænser, så skal vi selvfølgelig reagere, men vi skal jo være de gode rollemodeller. Se hvordan, lære af de andre familier, hvordan de takler situationer.

Citatet er meget sigende for de frivilliges tilgang til arbejdet. Der er et fokus på, at indsatsen er frivillig, og at den ikke skal rode for meget i familiernes privatliv. Det kan der være gode grunde til, men set i forhold til at arbejde resiliensfremmende med familierne er de frivilliges indsats over for målgruppen lige i underkanten af, hvad der kan betegnes som en indsats. Der er i høj grad fokus på, at familierne skal have det godt og i mindre grad et fokus på, at familierne skal lege sammen som familie, skal deltage aktivt i aktiviteterne med videre.

3.1.3 Brug af Red Barnets manualer

Red Barnet har udviklet en legemannual med en række forskellige lege, som alle har et resiliensfremmende perspektiv. Legemannualen er udviklet i samarbejde med de frivillige i familieoplevelsesklubberne. Red Barnet har først udviklet en prototype på en manual ud fra deres internationale erfaringer. Manualen er herefter afprøvet og evalueret i tre familieoplevelsesklubber. Afprøvningen førte til en omfattende revidering af manualen, hvor nye lege kom til, og strukturen i manualen blev mere overskuelig fra de frivilliges perspektiv. Afprøvningen i klubberne havde udover en revision af manualen også til hensigt at skabe et ejerskab over for manualen i de involverede klubber.

Udover legene, som er illustreret og beskrevet trin for trin, indeholder manualen

også en kort beskrivelse af principperne bag manualen – at det skal være sjovt, trygt og inkluderende.

Legemannualen bliver brugt i alle klubberne, hvor der som minimum leges goddag- og farvel-lege. Ud over de to hilselege bliver manualen ifølge de frivillige brugt, hvis de frivillige vurderer, at der er behov for det. Ofte vælges legene fra til fordel for andre sociale aktiviteter, såsom boldspil, snobrødsbagning eller håndarbejde.

Hvis der står en far og spiller fodbold med tre børn, ikke kun hans egne, så har jeg ikke lyst til at bede dem stoppe for en fælles leg. Hvis det fungerer, hvorfor så ændre på det? (Frivillig)

Legemannualen ligger nogen steder fremme under turene, men evaluator har ikke observeret, at familierne bladrer i den eller forholder sig til den. Evaluator har heller ikke observeret, at de frivillige har brugt manualen aktivt og taget den frem under turene.

Det betyder dog ikke, at legene ikke bliver leget i en eller anden form. I hvert fald bliver principperne i legene og nogle af de greb, der er i legene, brugt af de frivillige. Der er helt klart et fokus på, at de lege og aktiviteter, der foregår, skal være sjove, trygge og inkluderende. En frivillig forklarer på spørgsmålet om, hvorvidt legemannualen bliver brugt:

Vi har været på kurset og med i udviklingen, så den ligger lidt på ryggraden. Men vi bruger meget det, der er i den. Hvis børnene har det sjovt, så skal vi ikke komme og afbryde dem. Det har været legedag i dag, og der har ikke været det store behov for at bruge den. Vi skaber rammerne, men hvis de ikke selv kan aktivere sig selv, så kan vi gå ind og sætte noget i gang. (Frivillig, Maribo)

Legene bliver som regel taget godt imod af familierne, men det kan være svært at få alle familiemedlemmer engageret i legene. En aktivitetsleder forklarer her, hvordan legene opfattes af nogle forældre. Citatet er også endnu et eksempel på, hvordan legemanualen bliver sat lidt på hylden, når der er øvrige aktiviteter, der aktiverer familierne:

Vi leger mere spontant i forhold til, hvornår der har været plads. Vi kunne godt tænke os at lege mere. De voksne har ikke været særlig positive over for legene. Der er mange mænd i klubben, måske gør det en forskel – de synes, det er lidt for hippieagtigt. Vi har snakket om, at legene ikke skal have et konkurrenceelement – men det er ret svært, når de stadig skal være sjove. Både voksne og børn synes, det er sjovere med lidt konkurrence, det er ikke vores oplevelse, at det er et problem.

De frivillige kender legemanualen og ved, hvilke lege der er i den, men bruger den ikke nødvendigvis på turene. De ser den i højere grad som et værktøj, man kan tage ned fra hylden, når situationen passer til det. Det afgørende for de frivillige er, om principperne fra legemanualen går igen i de aktiviteter, de laver med familierne.

Udover legemanualen er der også udviklet en familieejrmanual og en børnejrmanual. Disse er udviklet på baggrund af legemanualen og er herefter begge afprøvet og evalueret af tre lejrledere, hvilket har ført til tilpasninger i begge manualer.

3.1.4 Brug af principperne; Sjovt, trygt og inkluderende

Der er stor spredning i, hvor meget principperne fylder i de forskellige klubber. De frivilliges tilgang til det at arbejde med principperne er også forskellig. Nogle steder ses de som en støtte i arbejdet, et middel til at nå målet om at støtte familierne i at blive bedre familier:

”De er fede at have som pejlemærker” (Trine, Randers)

Andre steder er de mere et mål end et middel. Her betragter de frivillige det som noget, der ligger ud over det at skabe en god dag.

Lige nu handler det om at få klubben op og køre. Rammerne er først blevet til det nu. Balance mellem at sætte en leg op som alle skal deltage i og at forstyrre gode uorganiserede aktiviteter. Hvorfor ændre det, når det fungerer. Vil ikke diktere noget, vi er ikke en skole. Vigtigst at man hygger sig sammen. Gå med energien. Det er frivilligt, det skal ikke være en skoledag. Skal selvfølgelig have en plan, rammerne skal være der, men ok at gøre noget andet. (Middelfart)

De frivillige har generelt indsigt i principperne bag *Jeg er, Jeg har, Jeg kan* og forstår, at det er vigtigt, at familierne bliver aktiveret som familier og selv bidrager til de aktiviteter, der gennemføres på turene.

Der er dog i alle de besøgte klubber eksempler på, at der bliver gået på kompromis med principperne, og fælles for klubberne er det også, at nogle frivillige i højere grad er hjælpere end ”rigtige” frivillige. De frivillige har for eksempel børn og børnebørn med, ligesom nogen har venner og veninder med, som ikke har indsigt i principperne ”Jeg er, Jeg har, Jeg kan”. Et sted anvender de betegnelsen ”halv-frivillig”, som meget godt beskriver, at der stilles forskellige forventninger til de frivillige.

Det er evaluators vurdering, at dette ikke nødvendigvis er et problem, men de frivillige bør have en eksplicit drøftelse af, hvad frivilligrollen indebærer, og hvad ”hjælperne” skal bidrage med. Udgangspunktet for de drøftelser skal være betydningen af deres tilstedeværelse over for familierne. Det må ikke forstyrre relationen mellem frivillige og familier og det må ikke passificere familierne i forhold til at deltage i de aktiviteter, der er tilrettelagt på klubbens ture. Vi har observeret enkelte tilfælde, hvor forældrene prioriterer en hyggelig samtale med en ”hjælper” over samvær og leg med deres børn, og det er ikke hensigtsmæssigt i forhold til det resiliensskabende arbejde.

3.1.5 Implementering i nye klubber

Udover de familieoplevelsesklubber, der fra start har været med i konceptet, er konceptet også efterfølgende blevet implementeret i Frederikshavn og Randers. I Frederikshavn har de frivillige været på kurset Natur og Leg, hvor de er blevet introduceret til principperne sjovt, trygt og inkluderende, mens de i Randers er blevet introduceret til konceptet på et kursus op til en ferielejr.

I de to klubber er principperne nærværende i de frivilliges arbejde. De frivillige bruger principperne i planlægningen af aktiviteter og i relationen til familierne. I den henseende er principperne og konceptet implementeret, men vægtningen af principperne over for familieoplevelsesklubbens formål om at give familierne nogle gode oplevelser. Jo mindre forankrede principperne er i klubbens arbejde, des mindre aktiverer de frivillige familierne og lader dem i højere grad vælge aktiv deltagelse i aktiviteterne fra.

4. Familiernes udbytte

Familiernes udbytte er målt med flere forskellige metoder. Først og fremmest er der gennemført en kvantitativ måling gennem en halvårlig spørgeskemaundersøgelse til familierne i de involverede klubber.

De enkelte familiers konkrete udbytte er også for nogles vedkommende undersøgt kvalitativt gennem observationer, korte interview med familierne samt interview med de frivillige.

I de kvalitative kilder fremgår det klart, at både frivillige og familierne mener, at familierne får noget ud af at komme i familieoplevelsesklubben. Det er dog forskelligt, hvilket udbytte de peger på. Som nævnt i afsnit 2, betegner flere forældre det som et frirum og et rart sted at komme. Dette er et positivt udbytte og skal ikke undervurderes, men set i denne evalueringens perspektiv er det mindre relevant. På samme måde nævner de frivillige forskellige former for muligt udbytte hos familierne, hvor kun noget af det kan rubriceres under målsætningerne for ”Jeg er, Jeg har, Jeg kan”. Herunder udtaler en frivillig sig om familiernes udbytte:

Familierne har noget at glæde sig til. Hvis de ikke skal andet i en hel måned, har de i hvert fald en ting at se frem til. Vi kan mærke at de alle sammen gerne vil være her i klubben. Hver gang vi har haft nogle dage, spørger børnene; skal vi allerede hjem? De kan godt lide at være her. Børnene bliver mere og mere glade for én, snakker med en, møder en nede i gågaden, har nogen andre bekendte end deres familie og venner. De får nogle nye at sige hej til. (Malene, Viborg)

I citatet påpeger den frivillige først og fremmest, at familierne får nogle oplevelser og noget at glæde sig til. Samtidig nævner den frivillige også, at familierne får udvidet deres netværk, hvilket er et af målene for *Jeg er, Jeg har, Jeg kan*.

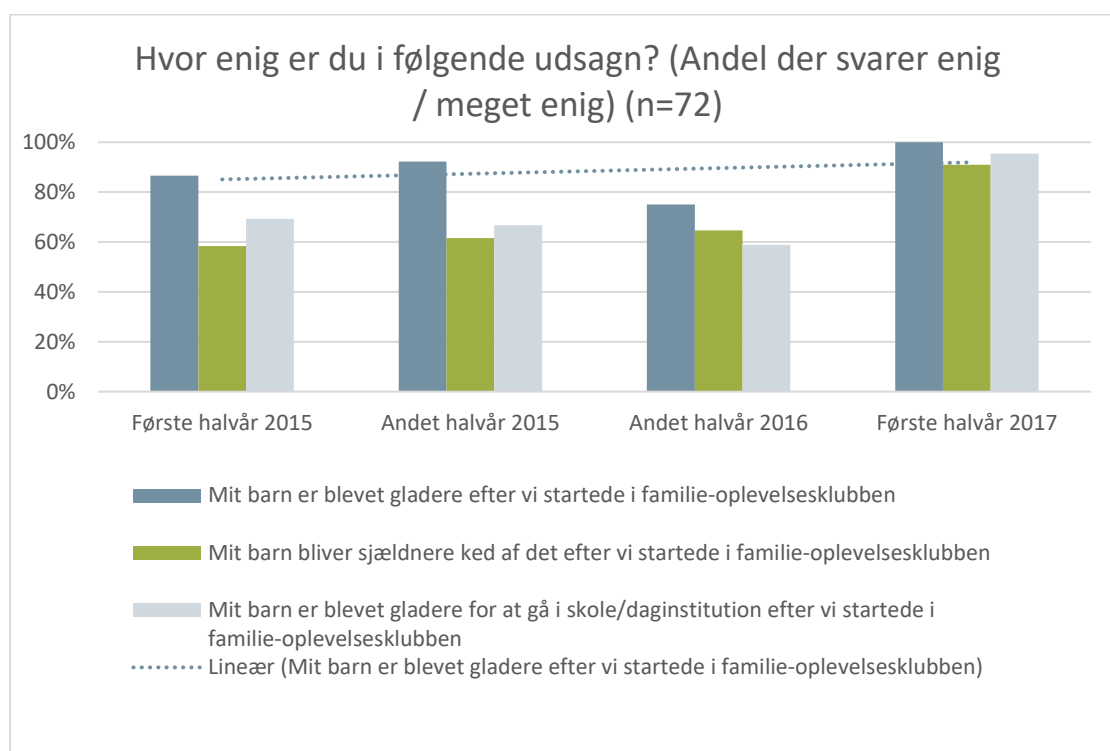
I det følgende præsenteres evalueringens resultater for familiernes udbytte af at komme i familieoplevelsesklubben. Under de tre overskrifter, analyseres udbyttet af indsatsen. Eventuelt andre former for udbytte, familierne har opnået ved at komme i familieoplevelsesklubben, berøres ikke i afsnittet, da det falder uden for evalueringens fokus.

De kvantitative resultater hviler, som nævnt i det indledende kapitel, på et forholdsvis spinkelt datagrundlag. Derfor vil de enkelte resultater ikke blive analyseret selvstændigt, men i stedet blot blive præsenteret, så læseren kan danne sig et billede af familiernes egen vurdering af det udbytte, de har opnået i familieoplevelsesklubberne.

Resultaterne, der præsenteres i det følgende, stammer fra familieoplevelsesklubben i Maribo, hvor konceptet er implementeret, og familierne løbende har udfyldt evalueringens spørgeskema. Dette er suppleret med data fra en før- og eftermåling på to ferielejre.

4.1 SELVTILLID OG TRIVSEL (JEG ER)

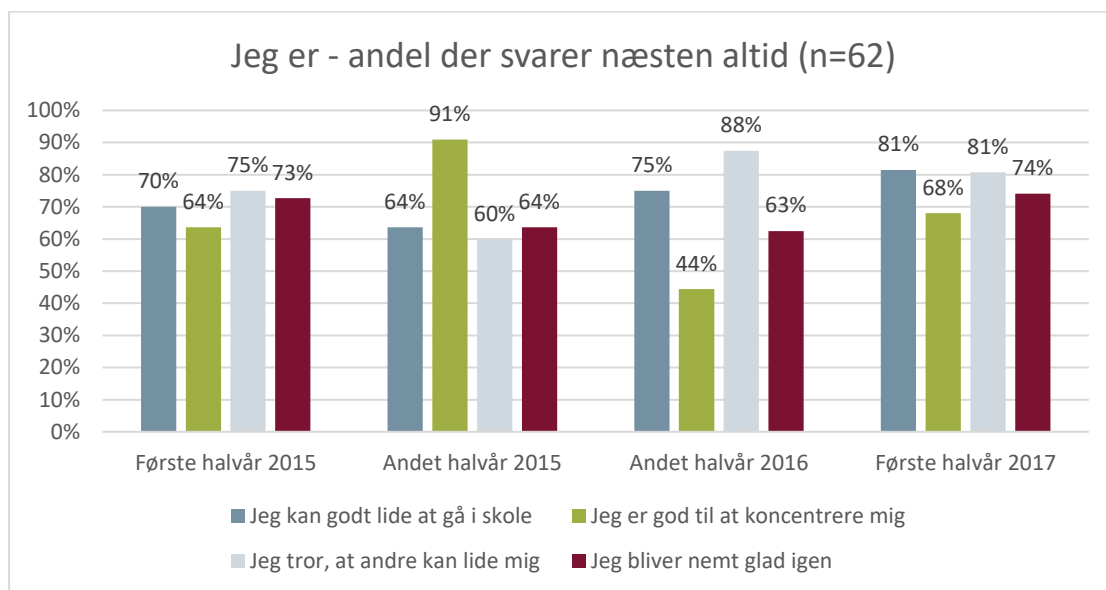
Forældrene har vurderet børnenes selvtillid og trivsel. Sagt med terminologien fra ”Jeg er, Jeg har, Jeg kan” har de vurderet, om børnene ”er”. Det er børnenes indre styrke, der afdækkes ud fra den operationalisering, der er opstillet i det indledende kapitel.

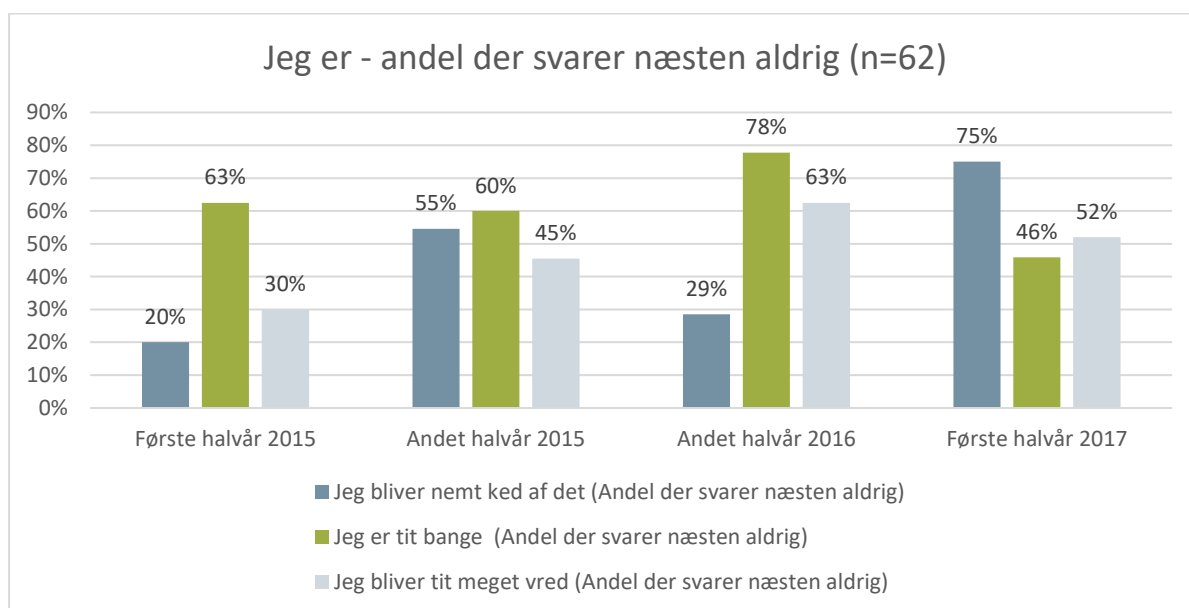
Resultaterne viser, som tendenslinjen i figuren viser, en tendens til, at børnene har en højere trivsel i 2017 end ved den første måling i 2015.

Børnene selv har også svaret på en række spørgsmål, der knytter sig til deres selvtillid og trivsel. De viser samme tendens til, at deres trivsel er blevet højere i perioden fra 2015 til 2017.

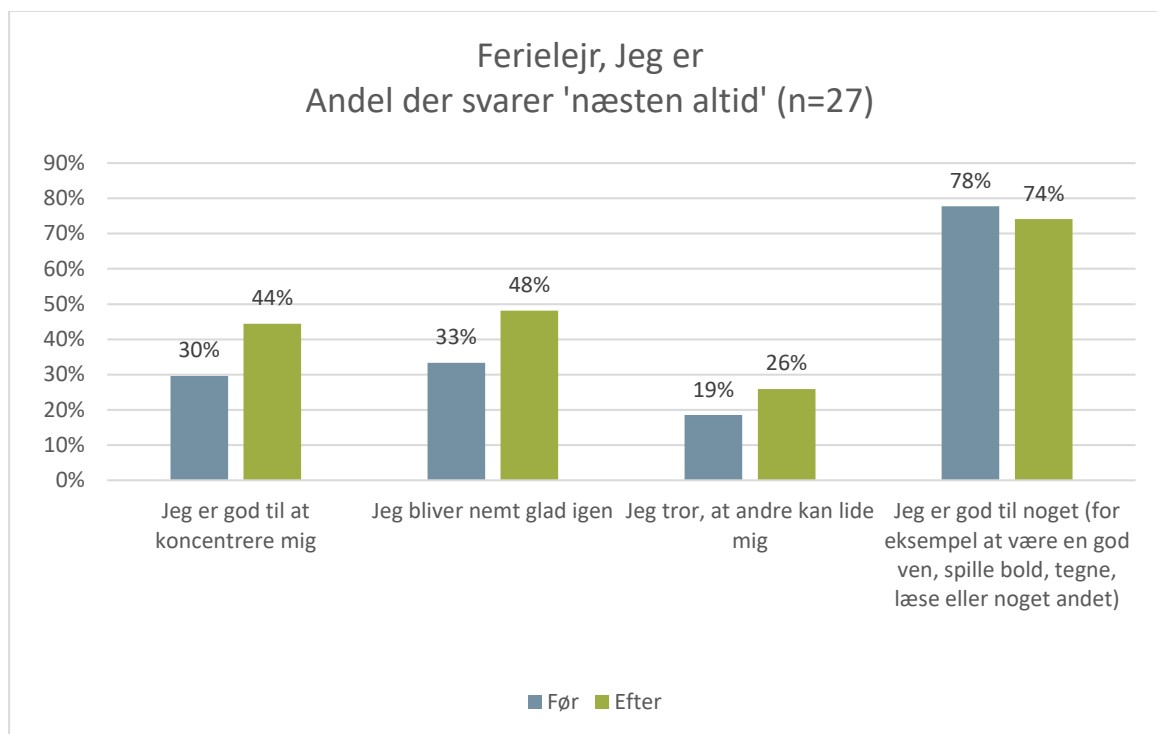

Børnene har desuden svaret på en række spørgsmål om mistroivsel. Bemærk at det i figuren herunder er andelen, der har svaret ”næsten aldrig”, der er angivet. Resultaterne for de børn, der har besvaret spørgsmålet, er også her positivt, da andelen af børn, der har svaret næsten aldrig i 2017, alt i alt er større end i 2015.

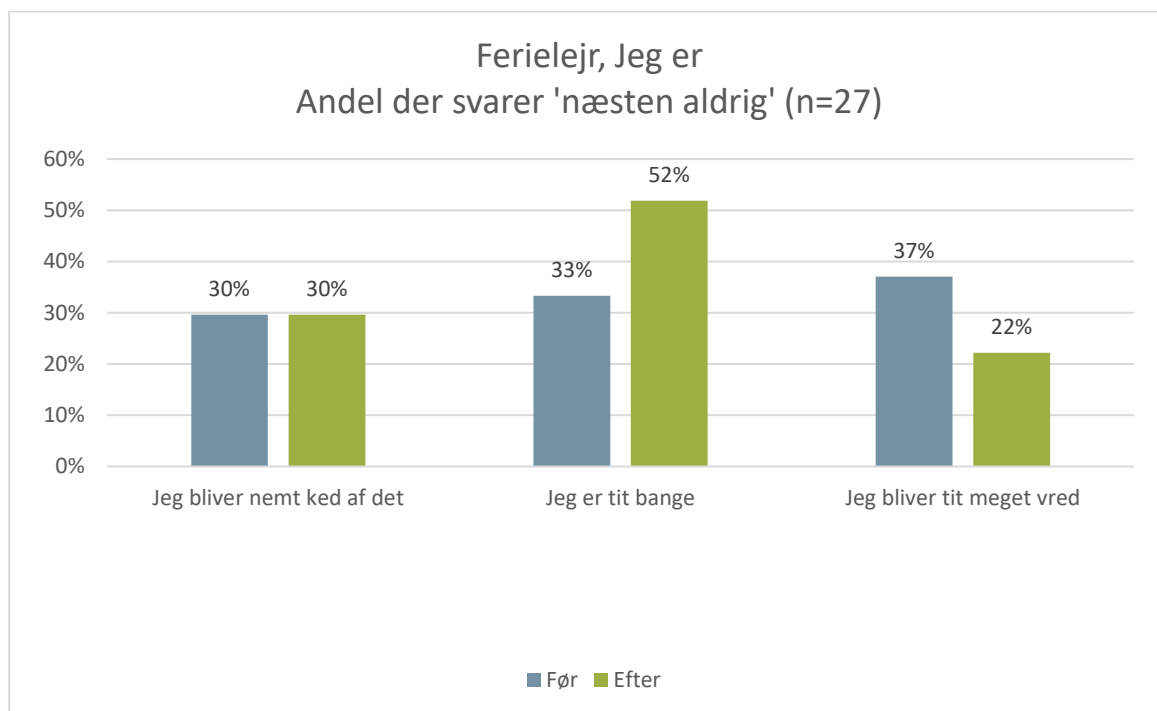

Der er foretaget et kvantitativt casestudie på to ferielejre afholdt i 2016. Her har børnene svaret på de samme spørgsmål før og efter deres deltagelse på lejren. Det kvantitative casestudie belyser de samme sammenhænge som de løbende spørgeskemaundersøgelser i klubberne. Resultaterne for ferielejrene peger i samme retning som resultaterne fra familieoplevelsesklubberne. De børn, der har deltaget i de

to ferielejre, der udgør casen, scorer således højere på de opstillede trivselsindikatorer efter at have deltaget i lejren.

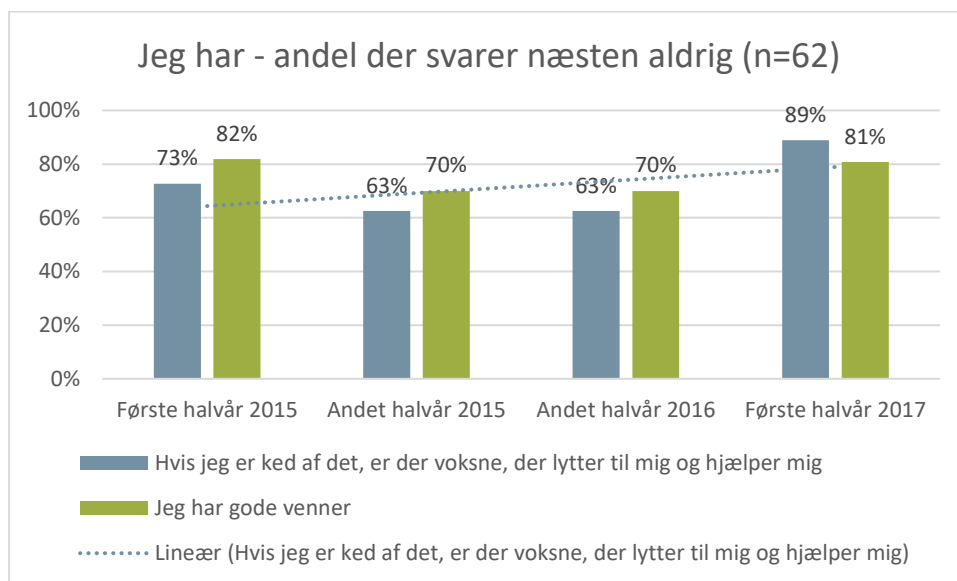
I tråd med den løbende måling har børnene på ferielejren også svaret på en række spørgsmål om mistrivsel. Her går resultaterne i forskellig retning.

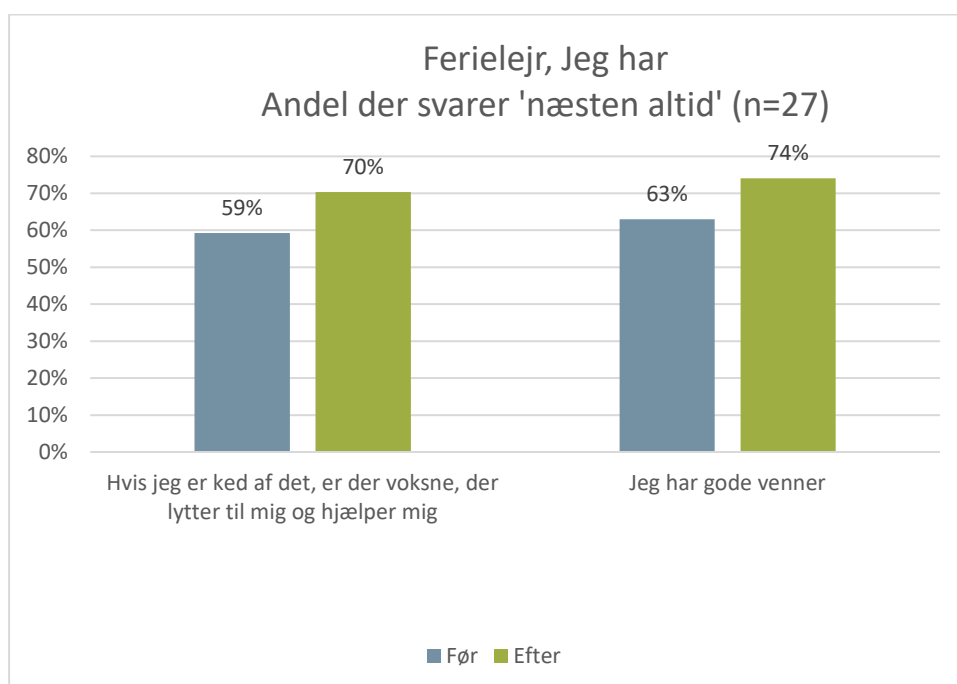
4.2 POSITIVE RELATIONER (JEG HAR)

Familierne har svaret på en række spørgsmål vedrørende børnenes sociale relationer, og hvorvidt de har støttende personer der kan hjælpe og støtte dem. Forældrene har også besvaret spørgsmål om deres egne sociale relationer.

Resultaterne er ujævne i evalueringsperioden, og der kan ikke drages konklusioner ud fra resultaterne på dette område.

Børnene på de to ferielejre har også besvaret de to spørgsmål. Her ses en stigning i andelen af børn, der svarer, at de har gode venner, samt at der er voksne, der lytter til dem. Det indikerer, at de på selve ferielejren har haft støttende personer omkring dem, men resultaterne kan ikke nødvendigvis overføres til deres dagligdag.

4.2.1 Samvær med egen familie

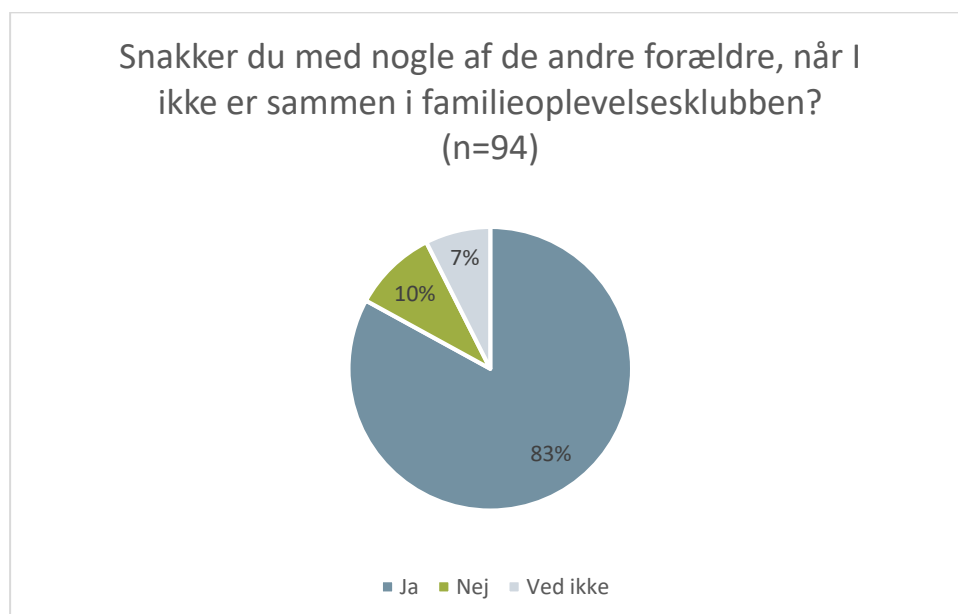
Et af målene med *Jeg er, Jeg har, Jeg kan* er, at de deltagende forældre skal blive bedre til at lege med deres børn og i det hele taget være sammen på en positiv måde. Som det fremgår af kapitel 2, deltager to ud af tre forældre i klubberne næsten altid i de lege og aktiviteter, der foregår i klubberne. Det er naturligvis positivt, at de fleste forældre deltager i legene, men det efterlader samtidig en restgruppe på godt en tredjedel af forældrene, der kun nogen gange deltager i aktiviteterne.

Når forældre og børn leger sammen i de fælles lege eller laver aktiviteter sammen, hvilket kan være madlavning eller håndarbejde, sker det med større eller mindre involvering fra de frivilliges side. I nogle tilfælde støtter de frivillige samværet ved at give forældre og børn forskellige roller eller ved at forklare forældre, hvorfor det er vigtigt, at de deltager i aktiviteterne med deres børn. I andre tilfælde lader de frivillige familierne selv regulere, hvilket i nogen tilfælde betyder, at de voksne indgår i samværet uden at tage en voksenrolle på sig, men i stedet sætter sine behov og ønsker på højde med barnets.

De frivillige kan med fordel gøre sig tanker om, hvordan samværet med egen familie kan tilrettelægges, så forældrene tager en voksenrolle, og barnet får lov at blive i barnerollen.

4.2.2 Netværksdannelse

Et af målene i familieoplevelsesklubberne er, at familierne får udvidet deres netværk ved at deltage. Det skal være med til at udvide gruppen af personer omkring familien og børnene. Et godt netværk kan være afgørende i forhold til at håndtere kriser. Forældrene har svaret på, om de snakker med de øvrige forældre uden for klubben. Her svarer mere end tre ud af fire ja, hvilket er et positivt resultat.

Forældrene indgår i større eller mindre grad i et fællesskab, når de deltager i familieoplevelsesklubben. De deltagere, der har ressourcer til at indgå i fællesskabet og forholde sig til de øvrige børn, udgør en positiv ressource for børnene i klubben. Data er fuld af gode eksempler på børn og forældre, der rækker ud efter hinanden.

Observation: *En mor (altså ikke drengens egen - hun sidder med tæpper og prøver stadig at få varmen), siger til ham, at hun altså har brug for hans hjælp til at komme ned ad trapperne, fordi hun er lidt bange og ikke særlig god til at gå på trapper. Drengen løber hen til hende og kommer på den måde ned i salen og tilbage i fællesskabet. Flere af forældrene tager sig på den ene eller anden måde af de her små drenge i løbet af dagen, fordi drengenes egne forældre ikke er så meget på.*

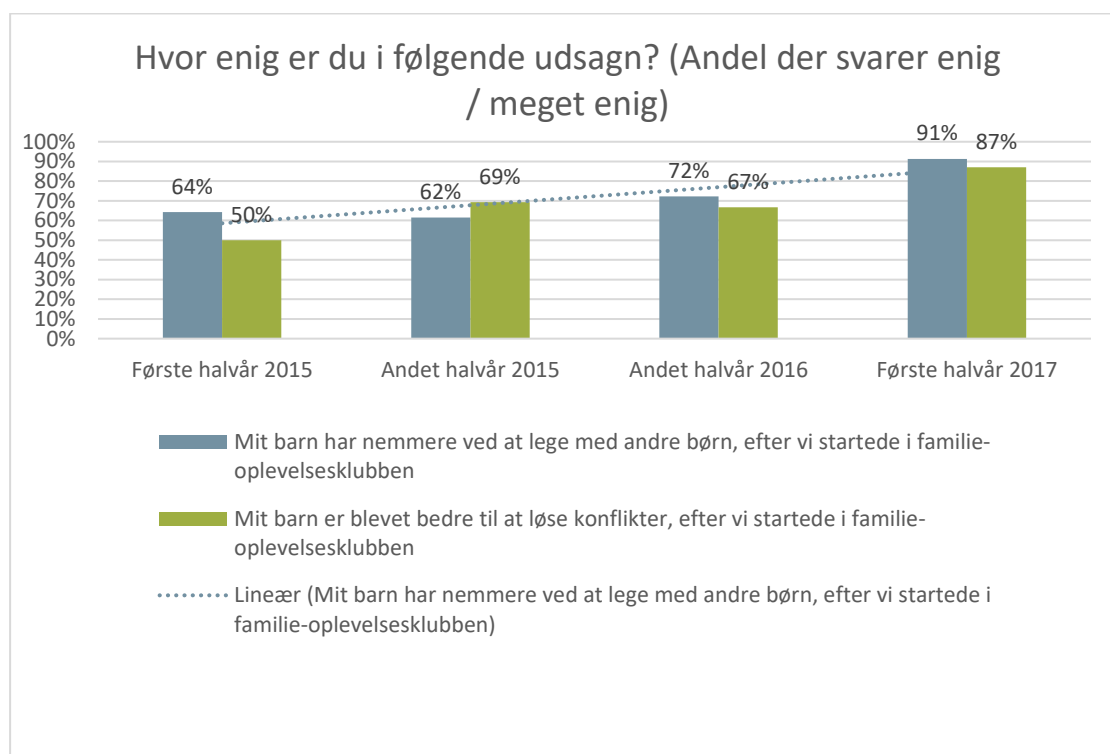
4.2.3 Relation til frivillige

Familierne er over en bred kam meget glade for de frivillige. Særligt er der mange af børnene, der har knyttet en relation til de frivillige. De nævner for eksempel, at de frivillige altid er glade. Nogle af familierne har også kontakt til de frivillige imellem turene, hvor de frivillige hjælper med alt fra praktiske problemer til kontakt med kommunen. Denne kontakt er uden for indsatsen, men nævnes her, fordi det er et godt udtryk for den tillid, familierne har til de frivillige og den betydning, de frivillige kan have for familierne.

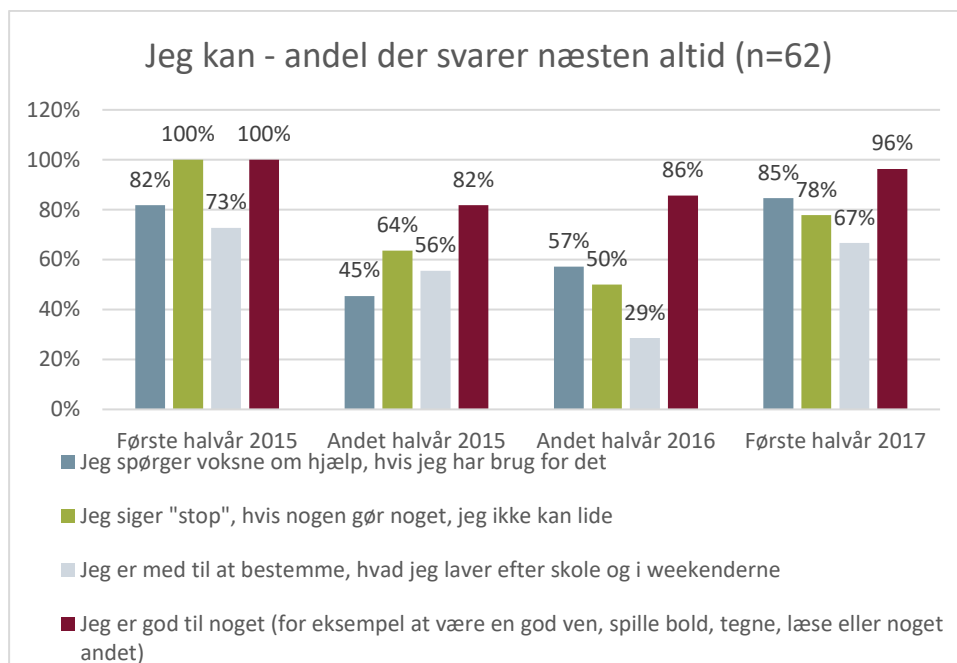
Forældrenes gode relation til de frivillige er ikke kun positiv i forhold til at kunne fastholde familierne i klubberne og få dem til at deltage i klubbernes aktiviteter. En god relation er også værdifuld i sig selv, og netop fordi relationen er til en frivillig og ikke en professionel socialarbejder, er der en ligestilling i relationen. Ligestillingen opstår i det, at den frivillige kan fravælge relationen, ligesom familien til enhver tid kan.

4.3 SOCIALE KOMPETENCER (JEG KAN)

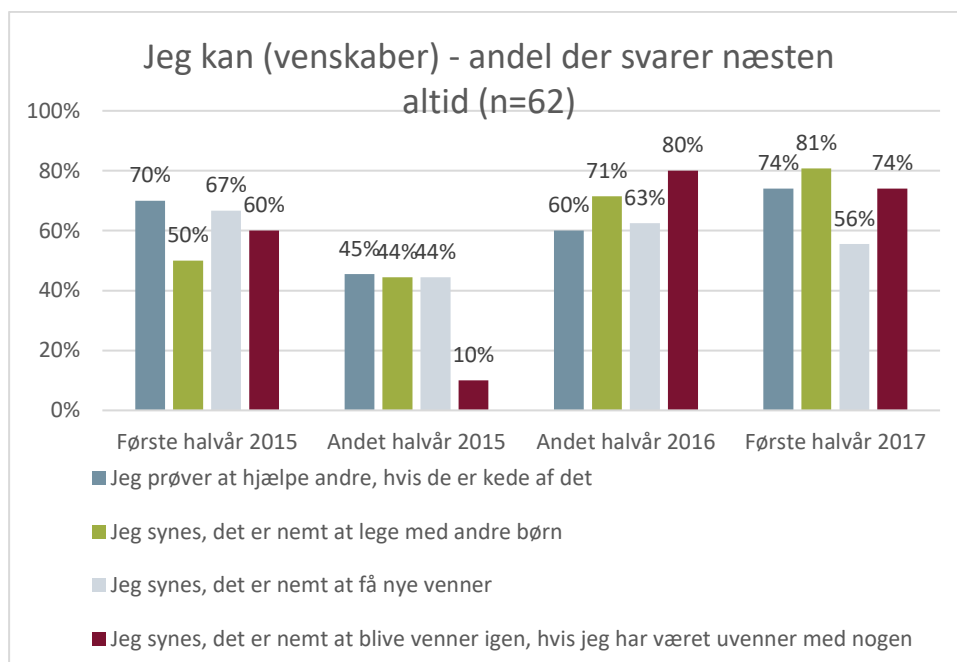
Børnenes udbytte i forhold til sociale kompetencer er målt med spørgeskemabesvarelser fra både forældre og børn. Forældrenes svar giver et billede af, at børnene har fået styrket deres sociale kompetencer, mens de har været i familieoplevelsesklubben.

Børnene har også selv vurderet deres sociale kompetencer i besvarelsen af en række spørgsmål. I figuren herunder præsenteres deres svar. Svarene danner ikke noget entydigt mønster af børnenes udvikling.

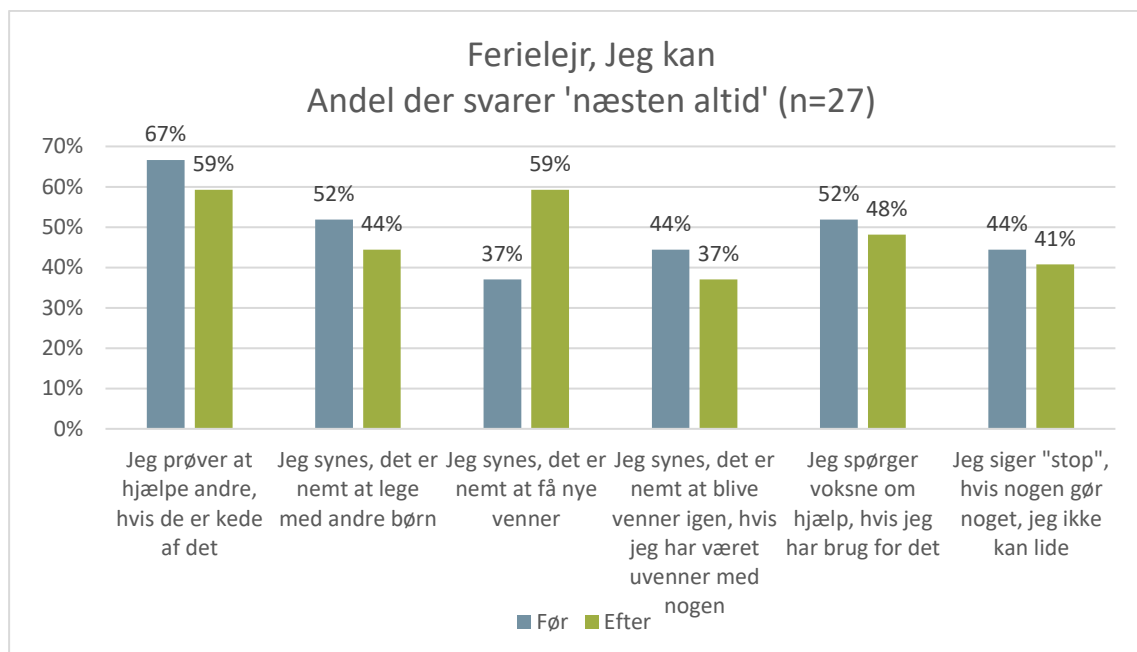

Børnene har også besvaret en række spørgsmål, der relaterer sig til at opdyrke og fastholde venskaber. Svarene peger i retning af en positiv udvikling hos børnene.

Børnene på de to ferielejre har besvaret en række lignende spørgsmål. Besvarelserne kan ikke siges at pege på en positiv udvikling hos børnene. Der er tværtimod på flere af spørgsmålene sket et fald i andelen af børn, der svarer 'næsten altid' til spørgsmålene om sociale kompetencer.

5. Sammendrag

Såvel børn, forældre og frivillige synes, det er sjovt at være en del af en familieoplevelsesklub, og alle tre grupper ser deltagelsen i klubberne som noget positivt. Deltagelse er frivillig for såvel målgruppen som de frivillige, og derfor er det i sig selv positivt, at klubberne er i stand til at fastholde målgruppen og skabe en attraktiv indsats over for familierne ud fra de præmisser, de frivillige ligger ned over deres arbejde.

Evalueringens datagrundlag tillader ikke at konkluderer på, hvorvidt indsatsen virker i forhold til at styrke familiernes resiliens. Datagrundlaget kan derimod godt udsige konklusioner om implementeringen af indsatsen, samt hvilke faktorer der understøtter en vellykket implementering.

5.1 IMPLEMENTERING

”Jeg er, Jeg har, Jeg kan” skulle efter planen være fuldt implementeret i seks familieoplevelsesklubber. Det er af forskellige årsager ikke lykkedes. Projektet må siges at være fuldt implementeret i én klub, Maribo, mens det er delvist implementeret i Middelfart og Viborg. I de øvrige klubber er konceptet ikke implementeret. Den manglende implementering kan ikke føres tilbage til konceptets udformning og indhold, men skyldes eksterne faktorer, hvoraf mangel på frivillige er den væsentligste.

I de klubber, hvor konceptet er helt eller delvist implementeret, er størrelsen og stabiliteten i frivilligruppen den afgørende faktor for, i hvor høj grad ”Jeg er, Jeg har, Jeg kan” er blevet implementeret. De frivillige har først og fremmest et fokus på at skabe trygge rammer om familien og holde familieoplevelsesklubberne kørende. Implementeringen af ”Jeg er, Jeg har, Jeg kan” herunder brugen af legemmanualen er derfor kommet i anden række.

På trods af den begrænsede implementering viser det indsamlede data, at konceptet er brugbart for de frivillige, og de frivillige synes, det er meningsfuldt at bruge såvel principperne som legemmanualen.

Særligt er principperne gennemgående for de frivilliges tilgang til arbejdet med familierne. De frivillige tager især udgangspunkt i, at det skal være trygt for familierne at komme i familieoplevelsesklubben. De ligger også meget vægt på, at det skal være sjovt – eller en god oplevelse – at komme i familieoplevelsesklubben. I visse tilfælde virker det ligefrem som om, dette princip kan stå i vejen for at bruge legemmanualen og stille krav til familierne om, at alle skal deltage i de fælles aktiviteter herunder lege med egne børn. Princippet om at være inkluderende nævnes også af de frivillige, både eksplicit og i deres øvrige sprogbrug om relationen til familierne. Evaluator har dog noteret, at viljen til at være inkluderende ikke altid står mål med evnerne til at inkludere alle. De frivillige internt i klubberne har også forskellige tilgange og holdninger til, hvordan familierne skal inkluderes. Der kan med fordel arbejdes på at blive mere klar på, hvad en inkluderende tilgang indebærer.

Legemanualen er i brug i alle de klubber, der arbejder med ”Jeg er, Jeg har, Jeg kan”. Den bruges primært ved velkomst og afsked, men det er samtidig også tydeligt, at de frivillige indtænker elementer fra legemanualen i de lege og aktiviteter, der ellers udføres på turene. Det kan for eksempel være en fodboldkamp, en gåtur, musik og kreative aktiviteter. Her er de frivillige gode til at give alle en plads i legen og faciliterer leg på tværs af familier og på tværs af børn og forældre. Dette gælder særligt i den klub, hvor projektet er fuld implementeret.

Udover de nævnte klubber er konceptet også efterfølgende blevet implementeret i Frederikshavn og Randers. I de to klubber er principperne nærværende i de frivilliges arbejde. De frivillige bruger principperne i planlægningen af aktiviteter og i relationen til familierne. I den henseende er principperne og konceptet implementeret, men vægtningen af principperne over for familieoplevelsesklubbens formål om at give familierne nogle gode oplevelser er anderledes end i de klubber, der har været med fra projektets start. Jo mindre forankrede principperne er i klubbens arbejde, des mindre aktiverer de frivillige familierne og lader dem i højere grad vælge aktiv deltagelse i aktiviteterne fra.

5.2 FAMILIERNES UDBYTTTE

Familiernes udbytte af at komme i familieoplevelsesklubberne er svært at estimere ud fra det indsamlede data. De kvantitative målinger er for svage til at kunne sige noget meningsfuldt om det reelle udbytte. Dog viser resultaterne fra en før- og eftermåling på to ferielejre samt de løbende målinger i klubberne, at indsatsen giver et potentiale for udbytte.

I de kvalitative kilder peger både frivillige og familier på et umiddelbart udbytte af at komme i klubberne. Dette udbytte knytter sig i høj grad til familiernes trivsel og i mindre grad til familiernes resiliens. Familierne får nogle gode oplevelser i trygge rammer, og børnene får noget at fortælle deres kammerater om i skolen, samt noget at se frem til. Familierne er glade, når de er i familieoplevelsesklubberne, men datagrundlaget kan ikke udsige, om deres trivsel i dagligdagen også ændrer sig positivt på baggrund af deres deltagelse i klubberne.

I forhold til de tre dimensioner *Jeg er, Jeg har, Jeg kan* kan evalueringen med stor sikkerhed konkludere, at familierne får udvidet deres netværk, både ved at knytte bånd til de øvrige familier og ved at knytte bånd til de ressourcestærke frivillige. Det er dog ikke muligt at spore, om dette resultat også ville være kommet i ”almindelige” familieoplevelsesklubber, hvor der ikke arbejdes med *Jeg er, Jeg har, Jeg kan*.

At evalueringen ikke kan påvise en øget resiliens hos de deltagende familier er ikke ensbetydende med, at indsatsen ikke har været resiliensfremmende. Der er ganske enkelt ikke et tilstrækkeligt datamateriale til at kunne påvise en effekt i forhold til resiliens hos familierne.

Evalueringen viser, at indsatsen under de rigtige forhold, og når den er implementeret, **kan** skabe et udbytte hos de deltagende familier, men konceptet er ikke tilstrækkeligt implementeret, og vi mangler datakilder til at kunne konkludere, at indsatsen generelt giver familierne et udbytte i forhold til de tre mål i *Jeg er, Jeg har, Jeg kan*.

5.3 PERSPEKTIVER

Indsatsen bæres af frivillige, og det er den meget præget af. De frivillige oversætter principperne til deres egen kontekst og de ønsker og muligheder, de har for at bruge principperne i deres kontakt med familierne. Frivillige går ind i projektet frivilligt, og det er derfor helt forventeligt, at de tillægger indsatsen værdier, de selv står inde for og selv vil handle på. Hvis det ikke stemmer overens med principperne, vil det i sagens natur være den frivilliges personlige motivation, der bliver dominerende. Hvis den frivillige ikke kan se en sammenhæng mellem konceptets principper og formålet med deres frivillige indsats, vil den frivillige vælge enten at fravige konceptet eller stoppe som frivillig.

Det er frivilligt at være frivillig. Hvis det bliver for struktureret, gider familierne ikke, men det vil de frivillige heller ikke. ”Jeg er her også for at hygge mig”. De frivillige skal også have det skægt med det. (Frivillige, Middelfart)

Det har givet udfordringer både i forbindelse med implementeringen af konceptet, samt ikke mindst i dataindsamlingen til evalueringen. De frivillige vil hellere bruge tid på målgruppen, end at bruge tid på at få dem til at besvare spørgeskemaer. Denne udfordring er en generel problemstilling i frivillige indsatser¹.

Udover de frivilliges afvejning af at følge konceptet og følge egen intuition har de frivillige også skulle afveje, hvor meget familieoplevelsesklubben skal være *et pusterum* for familierne, og hvor meget det skal være *et resiliensskabende miljø*. Det ene udelukker ikke nødvendigvis det andet, et resiliensskabende miljø skulle også gerne fungere som et pusterum. Det skal dog også være mere end et pusterum. Hvis familierne skal opnå en blivende øget resiliens, er det vigtigt, at de også tager aktivt del i familieoplevelsesklubbens aktiviteter. Red Barnet kan med fordel arbejde på, at alle frivillige får en fælles forståelse af, hvad det indebærer at familieoplevelsesklubberne skal være et resiliensskabende miljø.

5.3.1 Implementeringen

Jeg er, Jeg har, Jeg kan er af de frivillige flere steder blevet betragtet som et tillæg til familieoplevelsesklubbens øvrige virke. Det er på den måde blevet retfærdiggjort blandt de frivillige at nedprioritere arbejdet med konceptet for i stedet at prioritere rammerne omkring familieoplevelsesklubberne.

---

¹ Se fx Anders la Cour: Frivillighedens logik og dens politik, 2014

Det er evaluators vurdering, at disse to ting ikke står i modstrid til hinanden, og at principperne bag konceptet rent faktisk understøtter det øvrige arbejde med familieoplevelsesklubberne. Dette er tydeligt i Maribo, hvor principperne og legemanualen er blevet en naturlig del af klubbens arbejde.

Det bør overvejes, hvordan konceptet præsenteres fremadrettet, så de frivillige ikke får et indtryk af, at det er en ekstra arbejdsopgave, der lægges på deres skuldre og forstyrrer relationen til de frivillige.

5.3.2 Evalueringen

Det står klart, at målet om at gennemføre halvårslige spørgeskemaundersøgelser i klubberne var for ambitiøst. Der har ikke været de nødvendige ressourcer og/eller den nødvendige vilje i klubberne til at gennemføre evalueringdesignet.

Ved fremtidige evalueringer bør det derfor i endnu højere grad, end tilfældet har været, overvejes, hvilke dele af en dataindsamling der kan lægges ud til de frivillige.

Dataindsamlingen viser, at de frivillige har opbygget en intern evalueringkultur, hvor de selvevaluerer de enkelte ture på deres planlægningsmøder:

Vi har evaluering som løs snak på vores møder – har altid et punkt på dagsordenen. Når der har været arrangement, så er det også naturligt at vi lige snakker om hvordan dagen gik, hvilke signaler og værdier har vi opfanget. Det er på et uformelt plan, familierne bliver ikke involveret. Når der ikke har været stor opbakning, har vi snakket om, at der blev brugt mange ressourcer på noget, som ikke blev godt modtaget – den tid, vi bruger som frivillige, er mere relevant, men det er svært at sætte en finger på.

Det bør fremadrettet overvejes, om denne selvevaluering kan systematiseres, så de frivillige kan bruges som en kilde til at vurdere den løbende implementering af konceptet samt estimere familiernes udbytte.

Såfremt der skal indsamles data blandt målgruppen, kræver det en vedholdende indsats fra de frivillige, samt at der skabes en brændende platform for både de frivillige og målgruppen i forhold til, hvorfor det er vigtigt at besvare spørgeskemaerne. En brændende platform kan skabes, hvis de frivillige ser et formål med evalueringen. Et sådant formål kan komme udefra – som et krav fra Red Barnet, eller indefra som et redskab til at løfte familieoplevelsesklubbens arbejde med familierne. Hvis de frivillige kan se, hvordan de kan bruge viden fra evalueringer til at forbedre deres indsats over for familierne, vil det også motivere deres lyst til at evaluere. Det er tydeligvis det, der driver de klubber, der selvevaluerer, og ud fra de indsamlede erfaringer er det Oxford Researchs anbefaling, at man bygger videre på de gode erfaringer med selvevalueringerne og kun inddrager målgruppen, såfremt de frivillige kan se en mening med det.

6. Metode og datagrundlag

Evalueringsdesignet og datagrundlaget er præsenteret i afsnit 1. I dette afsnit uddybes de anvendte metoder i dataindsamlingen.

6.1 KVANTITATIV DATAINDSAMLING

I evalueringen er der samlet set fire kvantitative datakilder:

- Spørgeskema til børn i familieoplevelsesklubberne
- Spørgeskema til voksne i familieoplevelsesklubberne
- Spørgeskema til børn på ferielejr (Før- og efterskema)
- Spørgeskema til voksne på ferielejr

Spørgeskemaerne til familieoplevelsesklubberne er udviklet i 2014, mens ferielejrskemaerne er udviklet i 2016 på baggrund af de eksisterende skemaer

6.1.1 Udvikling og indhold

Spørgeskemaerne er udviklet i tæt samarbejde med Red Barnet. I udviklingen er der lagt særligt vægt på, at skemaerne på den ene side skal give evaluatoren de data, der er nødvendige for at kunne gennemføre evalueringen. På den anden side skal skemaerne ikke forstyrre indsatsen og relationen mellem børn og voksne. Formuleringen af spørgsmål er derfor sket med det hensyn, at de dels skal være lette at forstå for målgruppen (6-12 årige), og dels ikke kan henlede børnenes opmærksomhed på ubehagelige oplevelser. De yngste børn i målgruppen er på forhånd fravalgt, da spørgsmålene på trods af deres enkle udformning kræver et vist refleksionsniveau. Det er derfor kun børn fra 7 år og opefter, der har svaret på skemaerne.

Spørgsmålene i skemaet er udviklet på baggrund af international resiliensforskning. Evaluatoren og Red Barnet har således ladet sig inspirere af spørgeskemaerne Child and Youth Resilience Measure (CYRM) til børn og deres pårørende². Skemaerne er dog ikke anvendt direkte, da det er vores vurdering, at en tilpasning til familieoplevelsesklubbens indsats og en forenkling af spørgsmålene ville være mere hensigtsmæssig. CYRM er udviklet til at kunne anvendes i en løbende behandling af børn og voksne, og det krævede derfor en modifikation, så det udviklede skema er mindre indgribende og har større fokus på at samle data til en evaluering.

For at gøre skemaerne så brugervenlige som muligt er spørgeskemaet sat op med en børnevenlig baggrund, og spørgsmålene er formuleret med kun tre svarkategorier. Skemaernes udformning og spørgsmålsformuleringerne er udviklet under inddragelse af Red Barnet, herunder de frivillige i fami-

---

² <http://cymr.resilienceresearch.org/>

lieoplevelsesklubberne. Oxford Research har deltaget som observatør på en uddannelsesdag for frivillige i projektet, her fik Oxford Research input til, hvordan evalueringens dataindsamling skulle tilrettelægges.

Ferielejrskemaerne er en tilpasset udgave af det udviklede spørgeskema. For at undgå, at familierne fik mere end et spørgeskema, er skemaet til de voksne slået sammen med et spørgeskema fra Arbejdsmarkedets Feriefond.

TEST VERSION

De frivillige i familie-oplevelsesklubben tager mig alvorligt

Næsten altid

Nogle gange

Næsten aldrig

Ved ikke

< Førige

Muligheder ⚙

Næste >

Powered by Analyzer | HJÆLP? | GENVEJJE

6.1.2 Gennemførelse

Spørgeskemaerne til familieoplevelsesklubberne er sat op i en webversion. De frivillige har fået tilsendt et link til spørgeskemaerne til både børn og voksne. Red Barnet har indkøbt tablets, så familierne kunne svare på skemaet under aktiviteterne i klubben. Spørgeskemaet har været åbent for besvarelse fra primo 2015 til september 2017. Skemaet har kunne besvares fra både telefoner, tablets og computere.

Der har været en del tekniske problemer med adgangen til skemaerne i starten af dataindsamlingsperioden, og det har også vist sig besværligt for klubberne at finde tid til at udfylde skemaerne.

Ferielejrskemaerne er sat op i en papirversion, som familierne har udfyldt på ferielejrene. Herefter har Red Barnet tastet svarene ind i Oxford Researchs database.

6.2 CASESTUDIER

Casestudierne er bygget op omkring metode- og kildetriangulering i form af fem forskellige metodelementer, som udfoldes nedenfor:

-
- Observationsstudier

- Kvalitative interview med udvalgte børn og forældre
  - Fokusgruppeinterview med frivillige
  - Kvalitativt interview med aktivitetslederen
  - Kvalitativt interview med relevante samarbejdspartnere
-

6.2.1 Observationsstudier

Der er gennemført observationer af fem ture i fem forskellige familieoplevelsesklubber; Randers, Frederikshavn, Viborg, Middelfart og Maribo. På turene har Oxford Research deltaget med to konsulenter, som har deltaget aktivt i de aktiviteter, familierne og de frivillige har lavet.

Vi finder denne tilgang særlig anvendelig i forhold til sociale indsatser, hvor situationsbestemte relationer er afgørende, samt indsatser, hvor det kan være vanskeligt at nå ud til de centrale kilder på anden vis. Det gælder både frivillige, hvis tid og motivation til at bidrage til en evaluering kan være begrænset, og i høj grad også udsatte børn og voksne. I begge tilfælde er det en stor fordel, at kilderne ikke skal gøre meget andet end at møde op, som de plejer.

Samtidig giver det forhold, at evaluator tilbringer en hel dag/eftermiddag/aften i selskab med frivillige og familier, i de rammer, hvor de normalt mødes, en unik indsigt i den specifikke lokale kontekst og udførelse af indsatsen, herunder de fysiske rammer, lugte, lyde, stemninger og relationer mellem frivillige, børn og voksne.

Vi har under observationerne haft fokus på relationen mellem familier og frivillige, de frivilliges brug af legemಾನualen, familiernes deltagelse i aktiviteterne, familiernes interaktion, de frivilliges samarbejde samt mindre operationelle faktorer som stemning og familiernes reaktion på at være i klubben. Alle fem observationer er gennemført ud fra samme observationsguide.

6.2.2 Kvalitative interview med udvalgte børn og forældre

I forbindelse med casebesøgene har vi gennemført kvalitative in-situ interview med 1-3 udvalgte familier i hver familieoplevelsesklub. Interviewene er gennemført i et afslappet set-up imellem de aktiviteter familierne har deltaget i. Forældrene er således typisk interviewet over en kop kaffe, eller mens børnene har været beskæftiget af de frivillige. Børnene er interviewet, mens aktiviteterne har været i gang. Fokus i interviewene har for børnene været deres oplevelse af at komme i familieoplevelsesklubben. Børnene har således ikke forholdt sig til egen trivsel. Forældrene har derimod forholdt sig til deres barns udbytte.

Interviewene har bidraget med at sætte familiernes egne ord på deres udbytte og har primært tjent til at belyse de første led af forandringsteorien.

6.2.3 Fokusgruppeinterview med frivillige

Under casebesøgene er der gennemført et fokusgruppeinterview med de tilstedeværende frivillige. Fokusgruppeinterviewet har omhandlet de frivilliges konkrete erfaringer med forskellige former for aktiviteter, samspillet med børn og voksne i lokalforeningen og deres vurdering af familiernes udbytte af deltagelsen. Interviewene er gennemført ud fra en interviewguide med følgende temaer:

- Præsentation af frivillige
- Præsentation af familieoplevelsesklubben
- Organisering
- Aktiviteter i familieoplevelsesklubben
- Familiernes udbytte
- Generelle fremmere og hæmmere

Oxford Research har haft to medarbejdere tilstede ved interviewene. Gennem interviewene er de frivillige blevet bedt om konkrete eksempler og fortællinger, som illustrerer deres erfaringer og holdninger. Det er Oxford Research erfaring, at netop sådanne konkrete eksempler er lettere at byde ind med og langt mere værdifulde som datagrundlag for analysen end mere abstrakte refleksioner.

6.3 ØVRIGE INTERVIEW

Der er gennemført en række personlige interview med frivillige i Red Barnet. Interviewene er alle gennemført ud fra en semistruktureret interviewguide, som er udviklet i samarbejde med Red Barnet. Interviewene har haft tre forskellige formål.

- Interview med aktivitetsledere
  - I de klubber, der har været udvalgt til casestudier er der foretaget et interview med aktivitetslederen forud for casestudiet. Interviewet har haft til formål at afdække klubbens historik og klubbens aktiviteter.
- Interview om principperne ”sjovt, trygt og inkluderende”
  - Interviewene er gennemført med erfarne frivillige udvalgt i samarbejde med Red Barnet. Interviewene har afdækket forståelsen og bruge af principperne ”sjovt, trygt og inkluderende” med fokus på, hvordan principperne kan blive en del af de frivilliges praksis.
- Interview om evalueringspraksis
  - Interviewene med erfarne frivillige udvalgt i samarbejde med Red Barnet har haft fokus på, hvordan evaluering kan lade sig gøre i frivillige indsatser. Interviewet har afdækket, hvordan der evalueres, og hvilke evalueringstiltag, der har vist sig hensigtsmæssige.

DANMARK

Oxford Research A/S
 Falkoner Allé 20
 2000 Frederiksberg
 Danmark
 Tel: (+45) 3369 1369
 office@oxfordresearch.dk

NORGE

Oxford Research AS
 Østre Strandgate 1
 4610 Kristiansand
 Norge
 Tel: (+47) 4000 5793
 post@oxford.no

SVERIGE

Oxford Research AB
 Norrlandsgatan 11
 103 93 Stockholm
 Sverige
 Tel: (+46) 08 240 700
 office@oxfordresearch.se

FINLAND

Oxford Research Oy
 Helsinki:
 Fredrikinkatu 61a, 6krs.
 00100 Helsinki, Suomi
 www.oxfordresearch.fi
 office@oxfordresearch.fi

BRUXELLES

Oxford Research
 C/o ENSR
 5. Rue Archimède
 Box 4, 1000 Brussels
 www.oxfordresearch.eu
 office@oxfordresearch.eu

LATVIJA

Baltijas Konsultācijas, SIA
 Vīlandes iela 6-1
 LV-1010, Rīga, Latvija
 Tel.: (+371) 67338804
 info@balticconsulting.com
 www.balticconsulting.com